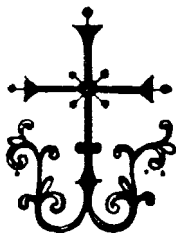

DUCHOVNÍ BESEDY A POUČENÍ STARCE ANTONIJE

I.

Sepsal: kněz Alexandr Krasnov

Úvod

Jedeme za starcem Antonijem. Kdo je to? Schimonach, jeromonach, poslušník, mnich, biskup nebo kněz? Nevím přesně. Přibližně před půl rokem se začalo hovořit o jakémsi starci, jenž měl zjevení týkající se konce světa. Zpočátku jsem na to hleděl s úsměvem, a více-méně jsem to vše připisoval nedůvěře lidí v oficiální (*strukturu církve*) a jejich snaze nalézt pravdu někde za hranicemi hierarchie. Dokonce jsem na toto téma měl kázání. Avšak diskuse týkající se tohoto starce neutichaly, ba vlastně jich bylo stále více. Nevěnovat těmto dotazům pozornost by bylo nerozumné, a to tím spíše, že se tyto náměty nedaly označit za hloupé! A k tomu – jako velký ctitel biskupa Ignatije (*Brjančaninova*) jsem mnohokrát shledal souzvuk slov tohoto starce s tím, co svým životem a slovem, na základě svatého Písma a svatootcovské Tradice, učil veliký theolog a biskup XIX. století, kavkazský Ignatij! A ještě ke všemu – i věřící z mé farnosti říkali: „Otče, měl byste jet za starcem!“

Na jedné z archijerejských eparchiální bohoslužeb s účastí mnoha duchovních jsem slyšel vyprávění o jakémsi Antoniji, jenž se stal knězem ještě za cara a který mnoho trpěl po nástupu sovětského režimu. Byl vězněn na Solovkách, Kolymě adal. Po svém propuštění z vězení však nebyl přijat do církevních služeb¹, protože byl „politicky nespolehlivý“. Jeho vlastní děti se ho zřekly, a tak o. Antonij, kněz živého Boha, začal pracovat jako topič v jednom malém městečku. Lidé však „svého popa“ velmi milovali! Ve městě byl chrám, byli tam kněží, někdy lepší, jindy horší, jenže — taková bývá praxe — pravidelně byli vyměňováni, a někdy se stávalo, že si lidé nezapamatovali ani jejich jména! Jen Bůh je zná, a biskup. Takže otec Antonij byl topičem! Po nocích za ním do kotelny, kde pracoval, přicházeli lidé a prosili ho o křest, posvěcení, vykonat pohřeb (panychidu), pomodlit se, a o to vše, co potřebuje pravoslavná duše! Nevydržel jsem a zeptal se: „Tak to je ten starce, který se usídlil v našem městě?“ „Cože, ty jsi u něho ještě nebyl?!“ zaslechl jsem udivené

1) Tj. nemohl oficiálně působit jako kněz.

zvolání kněze, jehož jsem znal, „zítra k němu jedeme, jestli chceš, tak pojed' s námi.“ Souhlasil jsem.

A tak nyní míříme na okraj velkého města, na zvláštní místo, do domu ženy, která u sebe ubytovala tak významného starce. Výjimečnost tohoto starce nespočívala ani tolik v jeho neobyčejném osudu, jako spíš ve zjeveních, jichž se mu dostalo a která se týkala posledních let trvání světa, a v proroctví o tom, jak a kdo se může spasit. Vzhledem ke všeobecnému zájmu o tuto otázku pochopitelně nehrozilo, že by o. Antonij neupoutal pozornost! To jsem si, ještě před setkáním se starcem (s trochou ironie), myslel.

První setkání

Auto vpředu zastavilo, jsme na místě. U branky malého prostého domku nás s vlídným úsměvem na rtech očekává jakási žena. Mé spolupoutníky patrně dobře zná, a tak se jich ihned začíná dotazovat na zdraví mátušek, dětí atd. K mému údivu byla ta žena oblečená v poměrně světlých šatech, na hlavě měla úplně bílý šátek, který měla uvázaný jako kuchařka (posvobodnu – dozadu). Očekával jsem černé oděvy, šátky, strojeně zasmušilé hysterické tváře (nevím z jakého důvodu, ale právě takový vzhled se považuje za ryze pravoslavný), spatřil jsem však úplně normální lidi s úsměvem na rtech. Z domu vyšlo ještě několik žen, byly mezi nimi i farnice z našeho chrámu.

Vcházím ... a zatajil se mi dech.

To, co prožívám, není možné slovy popsat; jedná se o prožitky jakéhosi dětského nadšení a bázně zároveň ... Na železném posteli zpola ležel stoletý starce. Byl velmi vysoké postavy, určitě okolo metru devadesát, měl neobyčejně pravidelné slovanské rysy tváře. Ohromné vousy a dlouhé, zlehka kučeravé vlasy na hlavě, které byly bílé. Ne, to nebyla cikánská šedina, tato bělost byla jakoby ztělesněním nitra tohoto člověka. Jeho vzhled – to byl vzhled mnicha, askety prvních dob křesťanství, ohromoval svojí velikostí, duchovností, modlitebností. Pouze oči

byly trochu jiné – vyzařovaly jakousi neobyčejnou svěžest a dobrotu. Na jeho ústech hrál lehký úsměv, dobrý, laskavý, řekl bych – hřejivý. „Pojďte dál, otcové svatí, pojdte dál!“ „Cože,“ pomyslel jsem si, „*svatí!* Jsme hříšní, každý den se zpovídáme z hříchů.“ Ještě dříve, než tato myšlenka prolétla v mé v mysli, tak na ni stařec odpověděl, jakoby pokračoval ve své předchozí větě: „Ano, hříchů mají všichni dost, ale svatost kněze je zvláštního druhu, nejedná se o svatost askety, která se získává Boží milostí a pomocí v závislosti na očistění od hříchu. Kněz je na počátku obdarován svatostí, která je nesmazatelná! Někomu se může stát, že ji „vyšpláchá“² svojí špatností, ale Pán tuto svatost doplní.“

Okolo stojící nepochopili, přirozeně, že slyšeli odpověď na moji myšlenku. Sám pro sebe jsem vzal na vědomí, že je zapotřebí být opatrnější! Všichni se postupně políbili se starcem a na jeho pozvání si sedli na stoličky k posteli, kde ležel.

„Měl jsem tu minule samé hotové řečníky,“ kývnul stařec hlavou směrem ke stoličkám a usmál se. „Dokazovali absurdnost Strašného soudu, konce světa, ráje a pekla, prý si toto vše vymysleli zatmění rybáři! Možná, že prý (*od Pána Ježíše*) slyšeli pravdu, ale nemohli ji pochopit, protože jim chybělo vyšší vzdělání! 'My, jasné hlavičky, neodmítáme existenci Boha, uznáváme Ho, ale ne jako Osobu, nýbrž jako všeobímající kosmické vědomí.' Měli při sobě citáty, jakoby dokazující tuto další dušehubnou teorii. A já ležím a přemýšlím.“ Úsměv z jeho rtů zmizel. „Kdyby jim ta jejich horlivost dala něco se naučit, a ne ze sebe činit učitele! Skončili a čekají, co řeknu. Co říct, není co odvětit na takovou hloupost (*tj. na pochyby o existenci ráje, pekla atd.*) Na hloupost odpovím hloupostí! 'Viděli jste běsa?' říkám. Oni však dotčeně namítají: 'My s vámi mluvíme vážně a vy si děláte legraci!' Odpověděl jsem jim, že i Evangelium se odvažují citovat, znají svaté otce a jejich díla, ale nic nepochopili! 'Přišli jste kvůli tomu, abyste se utvrdili ve vašich prázdných úvahách, a především v myšlence, že Církev není potřebná a nezbytná v díle spásy. Hrůza!, v tom vám tedy pomáhat nebudu! Ano,

2) Obraz ženy v domácnosti nesoucí neopatrně nádobu s vodou, ze které cestou část vody vyšpláchá. Tak podobně i neopatrný kněz.

seděl jsem ve vězení. Ano, nepřijali mě do kléru v několika eparchiích. Avšak což to může být důvodem k tomu, abych osočoval Církev s jejími dogmaty?! To, oč se snažíte, je obrátit Evangelium proti Církvi; a kdo vám je dal, než apoštolská katolická Církev?! O běsovi, jehož vidět není žádná legrace, nehovořím jen tak z žertu; přečtěte si ct. Serafima Sarovského nebo sv. Ignatije Brjančaninova! Zmlkli. Co jsem jim však měl říct? Hovořit o tom, nač? Oni chtějí uvidět, a uvidět to znamená dozvědět se, pochopit (*rozumem*), a takové vědění, to již není víra, ale znalosti! Jak k nim mluvit o víře? Říci víra je snadné, zkus to!, jenže oni nato – a kde je pravda, když já věřím v to, a on v něco jiného?! Na první pohled se to vše zdá být logické! Avšak pouze na první!“

Starec umkl. Moji souputníci postřehli, že starec je unaven, a tak se začali zvedat ze svých míst a loučit se. Následoval jsem jejich příkladu, přestože se mi z toho domu nechtělo odejít kvůli pokoji a klidu, který jsem cítil v duši. Rozloučili jsme se, a když jsem byl již u dveří, zaslechl jsem starcův hlas: „Otče Alexandře, my se už známe!“ Něco mi cuklo v hrudi, ano, skutečně, něco v rozhovoru otce Antonije mi připadalo známé, ale co? „Vzpomínáte si, Verchnedonskoje, no?, otče Alexandře?!“

Vzpomněl jsem si. To byly strašlivé stránky mého života. Něco tak strašného se ani nedá vymyslet. Postihlo nás hoře, i když bych chtěl být přesnější ohledně toho, co to bylo za soužení, nechci se už k tomu vracet. S mátuškou jsme dvě noci nespali. Byla neděle a já nemohl sloužit. Všichni farníci znají naši tragédii, sešli se v chrámu a čtou akathisty. Stalo se pak, že ráno mezi 9. a 10. hodinou ke mně přišel malý chlapec a říká: „Báťuška a mátušky mi přikázali, abych Vám vzkázal, otče Alexandře, abyste se nesoužil, do ničeho se nepouštěl, jenom se modlil! Vše se již vyřešilo, vše už je v pořádku!“ Ta slova mě skutečně ohromila; jaký báťuška, jaké mátušky? Ve stejné čtvrti jako já žil dřívější představený chrámu, přistěhovalec ze Lvovské oblasti, kněz se zákazem konat bohoslužby, ale něco takového bych od něj čekal nejméně ze všeho! Přijížděli k němu pro součástky na auta, cosi prodat atd. Ale něco podobného?! Tak tady je ten báťuška a mátušky!

Toho chlapce jsem docela znal, často prosil o to, aby mohl číst na klírosu³, byl pečlivý, měl velmi dobrou výslovnost. Jmenoval se Viktor.

„Víš,“ ptám se ho, „no dobře, mátušky a báťuška – ale kteří?“ „Jak kteří?, přece otec Antonij! On nás stále navštěvuje, slouží liturgie, zpovídá, dává svaté Přijímání, všechny nás duchovně vede! Kdo jiný by to měl být? Za Vás se také modlil, celou noc, a řekl, abyste se uklidnil, že vše je již v pořádku!“ To, že je „vše v pořádku“, jsem v tu chvíli neviděl! Když jsem vstoupil do chrámu, modlilo se tam čtyřicet lidí, četli akathist. Poklekl jsem na kolena, vzal do ruky „Akathistnik“⁴ a ... se slzami začal sloužit pobožnost. O tom, že je skutečně vše v pořádku, jsem se dozvěděl teprve večer. A právě od toho okamžiku začal můj vážný zájem o toho starce Antonije.

Spatřil jsem ho. Konala se jedna ze svátečních bohoslužeb Velikého půstu. Začínal jsem okuřovat kadidlem po proskomidii⁵, a tu náhle ke mně přiskočil starší kostelník a div, že nekřičel: „Báťuško, v chrámu je otec Antonij!“ Vycházím okuřovat a můj pohled se ihned zastavil na vznešeném starci v podrjasníku a teplé říze poněkud staršího stříhu s protojerejským křížem s ozdobami. Po okuřování v čase čtení hodiněk vycházím a zvu toho kněze, aby sloužil společně se mnou. Zdvorně odmítl, poukázav na to, že bude sloužit v jiném chrámu.⁶ To bylo vše. Při malém vchodu⁷ již v chrámu nebyl. Potom jsem byl přeložen na jinou farnost a vše se rozplynulo v pomíjivosti ubíhajících dní. A nyní znovu slyším již známý hlas.

„Vzpomínám si, otče Antoniji, rozpomněl jsem se!“ „Myslím, že doprovod nepotřebujete, otče. Zbude-li vám mezi dobrými skutky čas, přijedte na návštěvu! Pravda, už jsem slyšel, že nás, starce, nemáte rád, prý že jsme nevzdělaní a hrubí, tmáři, ba že nechceme nést Kristův kříž, uchvacujeme cizí stádce, a vůbec, vše špatné pochází od nás, co?, svatý otče?“ „Dva stejné

- 3) Místo v chrámu, vepředu, kde jsou zpěváci, čtou se tam žalmy apod.
- 4) Tj. sbírku akathistů
- 5) Příprava chleba a vína před začátkem liturgie
- 6) Pravoslavný kněz nesmí sloužit v jednom dni dvě svaté liturgie.
- 7) Brzy po začátku svaté liturgie

lístky nenajdeš, a co teprve říct o lidech, otče Antoniji.“ „Tak, tak, také si to myslím. Tedy zítra ráno Vás čekám!“

Moji spolupoutníci již dávno vyšli a byli udiveni, že jsem se opozdil. Čekal jsem na ráno. Znovu a ještě jednou jsem pročetl sv. Ignatije (Brjančaninova), životy optinských starců, porovnával jsem vše s tím, co se stalo, hledaje žádoucí objasnění.

Pozemské cesty

Ráno sedím opět v autě a znovu jedu již známou cestou ke starci. U vchodu stojí ta samá žena, ale tentokrát jsou její pozdravy určeny mně; v jejím pohledu je něco tajemného. Je to pohled člověka, který ví o něco víc, než kolik musí a než ví druzí. „Na přímluvy svatých...“ „Amen,“ ozvalo se za dveřmi. „Už na Vás dlouho čeká,“ šeptá žena, „jděte rychle, báťuško!“ Vstupuji a mám nyní čas prohlédnout si kelii starce. Kupodivu, nespatriil jsem nic neobvyklého – na bílých stěnách ikony ozdobené vyšívanými ručníky⁸; ve svatém koutku (*kde jsou ikony*) dvě schránky – jedna velká, druhá menší. V domě kněze, nebo — pro tento případ přesněji řečeno — v domě, kde kněz přebývá, by křtící a eucharistická souprava, pravděpodobně s antimínem, neměla být něčím neobvyklým, co by mělo vyvolávat údiv.

Vysvětlím to kvůli lidem, kteří nevědí, o čem se hovoří. Antimíns je hedvábný šátek, na kterém musí být vytkána nebo natištěna ikona Ježíše Krista pohřbívaného. Do antimínsu jsou také zdola zašity ostatky mučedníka; samozřejmě, jen malá částička. Jedině na antimínsu se koná Božská liturgie, přesněji – její nejdůležitější část, při níž se děje proměnění Svatých Darů – chléb a víno se mění v Tělo a Krev Pána. Obvykle antimíns požehnává biskup ke službě v konkrétním chrámu, ale v době nestability ve společnosti, např. když je válka, revoluce, nebezpečí rozkolu nebo nadvlády cizího náboženství, jak tomu bylo při násilném zavádění unie (*sjednocení s papistickou církví*) na Ukrajině, tehdy biskupové těm kněžím, kteří byli pevní ve

8) Tradiční zvyk zdobení ikon v některých oblastech

víře, žehnali antiminsky speciálně pro službu „kde se naskytne možnost“⁹⁾. Když komunisté zavírali a ničili chrámy, ocitlo se v držení duchovenstva mnoho antiminsky. Jednou větou – zřídka kdy kněz té doby neměl svůj antimins, a tak nevyvolávalo žádné rozpaky, když jej měl ve svém držení i otec Antonij.

„Nu, otče, svátosti upoutaly tvoji pozornost? Pravda?“ Pozdravili jsme se kněžským pozdravem a políbením, a pak jsem si na pokynutí starce sedl na stoličku vedle jeho postele. Rozhovor nějak váznul. O. Antonij v bílém staříčském podrjasníku opět zpola ležel, jenom jeho výraz tváře byl jiný než včera – hluboká zádumčivost, dokonce jakýsi závoj zármutku na čele.

„Bátuško, možná, že jsem přišel nevhod?“ ptám se starce. „Ale ne, vždyť jsem tě sám zval. Jenom jsem se zamyslel nad uplynulými dny; i když je hříchem cesty Boží prošetřovat, přesto se tam, do minulosti, stále vracím, stále se snažím pochopit jak, co a proč.“

„Říká se o Vás, že jste byl po otci ještě carským protojerejem.“

»Ale jdi, Bůh s tebou! Podívej, kdybychom všichni v té době náležitě chápali víru a úlohu Pravoslaví v životě Ruska, tak by revoluce nebyla. Ne, já pocházím z úřednické rodiny, můj otec byl inženýrem v německé továrně. Takové postavení v té době – to bylo něco! Měli jsme svůj dům s vlastním vchodem, v domě hojnost všeho, služebnictvo, čeledíny u koní, a vše, co bylo potřeba. Naše rodina byla pravoslavná, ale duch bezbožné doby a unešení Evropou nemohly neotrávit duchovní atmosféru. Matka byla šlechtického původu, narodila se a vyrostla na venkově, v usedlosti děda. Byla zbožnější (*než otec*). Jenže, tato její zbožnost byla spíše zvykem. Leč, pravda, se starobylou starostlivostí o chudé. V naší kuchyni stále někdo dostával jídlo – osiřelý mrzák, invalidní voják ... Otec na to vše hleděl s poklidem, jako na milou zvláštnost jeho ženy, ale nezúčastňoval se toho.

Dokončit vzdělání se mi nepodařilo; poslouchal jsem přednášky na univerzitě. Bohužel, byly tam nejen přednášky. Kolik

9) Tj. pro vykonání svaté liturgie na jakémkoliv místě, kde se poštěstí.

jen stran, skupin bylo v našem ročníku, nelze si dnes vzpomenout! Jejich podstata však byla jedna a táž – zbořit a pak stavět. Co si strašlivého vanulo z těchto všech učení, pekelný duch nenávisti k člověku. A lidé přicházeli a poslouchali a poslouchali! Je to jako když člověk hledí do propasti – jeden neopatrný pohyb znamená smrt, ale jeho to táhne podívat se ještě jednou a opět a znovu! Nechtěli naslouchat hlasu svatých, ale šli k darebákům. A podle toho to dopadlo.

Nejdříve byla válka; zdálo se, že lidé přijdou k rozumu. Vždyť válka – to je Boží trest. Ne, nic nepochopili, a tak začala revoluce. V té době jsem změnil svůj světónázor, zanechal jsem světské učenosti a vstoupil do semináře. Venku, za stěnami Trojice¹⁰ to bylo hrozné; ale s jakým pokojem a bází byly tam, v chrámech Lávyry, slouženy bohoslužby! Ve volném čase jsem seděl v knihovně Akademie a četl, četl, četl ... Snažil jsem se jen pochopit, co se to děje, a předzvědět, co se bude dít. Mládí se opovázlivě spoléhá na rozum! Naštěstí bylo dost starců schimníků¹¹, kteří pomohli připravit se na život – čtení pak již nebylo tak přitažlivé jako modlitba a modlitební společenství. Spory a diskuse, vždy velmi zajímavé pro všechny zúčastněné strany, se tady považovaly za zbytečnou ztrátu času.

Strašlivé, ale i zajímavé to bylo období – mučednictví očišťovalo Církev. Přišla-li nějaká novinka, tak většinou špatná, častěji však, velmi špatná, ještě častěji – hrozná! Mí rodiče zemřeli. Rozhodl jsem se přijmout mnišství. Život ve světě byl pro mě neúnosný. A tak – mnišské postřížení a dvě chirotonie¹². Když mi byl položen kříž na prsa, téměř současně jsem přijal kříž i na ramena – vězení, tábor, vyhnanství ... Pak znovu vězení a tábor, a tak dále, vše jako jiní lidé, nemá význam o tom mnoho mluvit.«

„Otče Antoniji, jak přijalo duchovenstvo deklaraci z r. 1927?“ přerušuji starce.

10) Trojicko-sergijevské lávyry

11) Mniši s tzv. „velkou schimou“, vyšší stupeň, plnost mnišství (velké sliby)

12) Stal se mnichem, a pak byl vysvěcen na jerodiakona (mnišský diakon) a následně na jeromonacha (mnich knězem).

»Jak mohla být přijata? Biskupy různě, to jsem slyšel; osobně jsem se s nimi málo stýkal. Nižším duchovenstvem – klidně, poměrně klidně. Bylo v ní snad něco takového, co by se ještě neobjevilo v historii Ruské pravoslavné Církve?! Termín „sovětská vlast“ tahal za uši; podobně i jiná slova stejného významu. Jenže tehdy slova „Rusko“, „ruský“ byla veskrze bělogvardějšťina! Sami jsme vinni, nepřítel nemůže donutit člověka k hříchu, ani silou ne. On pouze hřích nabízí, a ty máš možnost si vybrat. To je osobní hřích, ale z hříchů jednotlivců vyrůstá hřích národa. Což snad jenom Židé poskvřňovali chrámy a spojovali se s bezbožníky? Jistě nikoliv. Avšak to již hovoříme o něčem jiném. U čeho jsme skončili, otče Alexandře?«

„Vězení, tábor, vyhnanství...“ připomínám tiše. Otec Antonij pokračoval pomalu a klidně ve svém vyprávění.

»Propustili mě po válce, protože jsem nemohl chodit. Nemoc mě vytáhla z vězení a doba věznění mi vypršela. Jeden voják mi navrhl, abych se vypravil k němu domů. „Kam bys šel?“ řekl. Byli to srdeční lidé, věřící; během léta mě uzdravili. V sousední čtvrti mi našli práci; stal jsem se topičem. K místnímu biskupovi jsem se neobrátil, bál jsem se; lidé o něm vyprávěli různé věci. Myslel jsem, že jakmile skončí zima a přestane se topit, tak začnu hledat něco jiného. Otcové mi dali adresu jednoho arcibiskupa, o kterém říkali, že bere ty, co seděli. Dobrým jídlem uplácel prý úředníka pověřeného (*komunisty pro věci církvevní*).

Toužil jsem sloužit bohoslužby! Asi tak dva nebo tři týdny před svátkem Narození Krista, nevzpomínám si již, zdali to bylo po sv. Barboře, kdosi v noci klepal na mé okno. Byla to doba nedostatku, hladová, studená, a já jsem měl uhlí – to se považovalo za „druhý chleba“! No dobře, pomyslel jsem si, otevřu. Vstoupil mladík, věk okolo třiceti, ustrašeně tam stál a ne a ne začít mluvit. Nevydržel jsem to a říkám: „Přišel jsi, tak mluv, co se bojíš, já nekoušu!“ Nato mi řekl, proč přišel, – hlava se mi zatočila, nohy se podlomily. Co vlastně řekl? U jeho matky, velmi věřící ženy, v bezbožných a nešťastných třicátých letech, neustále pobývali potulní kněží (*bez farností*), mniši, světšší lidé, a říká se, že i nějaký biskup. Přebývali u ní, sloužili bohoslužby, podá-

vali svaté Přijímání, křtili a vykonávali vše ostatní, co lidé potřebovali. Obzvláště často se tam objevoval jeden starý jeronach, jehož měli lidé rádi kvůli jeho prostotě, jemnému charakteru a ochotě, když ho prosili. Jednou se tento mnich objevil ráno jako obvykle s kufrem, ve kterém schraňoval vše potřebné k bohoslužbě, a s uzlíkem (*se svými osobními věcmi*) v rukách. Ten kufr mnich odevzdal matce mého hosta a přikázal schovat jej, protože jeho už hledali, aby ho zavřeli. Poslední jeho pokyn byl následující: „Já se již nevrátím, tento kufr dej tomu knězi, který se vrátí do tohoto kraje z tábora!“ Pak zmizel.

Žena splnila příkaz s takovou horlivostí, že kufr nenašli dokonce ani Němci. A nyní, když zestárla a je nemocná, zaleschla, že v kotelně pracuje pop, a proto poslala svého syna, aby mu o tom všem pověděl. Dále již není třeba říkat nic, i bez toho je vše jasné. Neutíkal jsem, ale letěl jako pták, aniž bych se cítil zadýchaný, nebo vnímal revmatické bolesti kloubů, – jenom co nejrychleji! A už jsme tady – před tím vytouženým domem, ozval se slabý štěkot, jakoby štěkal nějaký malý, hubený, slabý psík, pak zaskřípaly dveře a byli jsme v domě. Na posteli ležela stařenka a na lavici vedle stolu seděly starší ženy. Na stole čadila lampa a ležel tam nikoliv takový kufr, jaký známe dnes, nýbrž poctivá starobylá truhlice, pobitá kůží. Nad malými rozměry truhly jsem se zachvěl. Že v ní nejsou bohoslužebná roucha?! Nebo, snad, v ní schází eucharistická souprava?

Byl jsem natolik rozrušen, že jsem se zapomněl pozdravit s lidmi a popřát pokoj tomu domu. „Buďte zdrav, báťuško, požehňte!“ Vedle mě stál muž ve středních letech, podsaditý, zjevně voják z fronty. „Bůh ať požehná.“ „Jsem starší syn, Vasilij. Tady, otče, máte klíče od truhlice, je Vaše. Mám pouze jednu prosbu, abyste moji matku pomazal svatým olejem¹³ a sloužil za ni panychidu (*až zemře*)¹⁴, je velmi nemocná.“ „Udělám vše, co bude zapotřebí, samozřejmě! Jenom schovám truhlu u sebe v kotelně, dobře?!“ Chvěl se mi hlas, rukama jsem nervózně hladil odkázanou truhlici. Vasilij se usmál: „Řekl jsem již, že je

13) Dosl. „soborovať“ – tj. vykonat svatou Tajinu svěcení oleje a pomazání nemocných.

14) Dosl. „otpěvat“ – míni se zádušní bohoslužby

Vaše, otče Antoniji. “ Kývnul na mladšího bratra, řka: „On Vám ji hned odnese domů.“

V kotelně jsem měl jen stůl a lavičku. Stůl jsem tedy pokryl čistou košilí, kterou mi kdosi daroval, položil jsem na něj truhlu, posadil se na lavičku a prohlížel svůj poklad. Silná kůže skořicové barvy byla potištěna vzory s církevní tematikou: kříž lemovaný vinnými hrozny a listy, v rozích kopule chrámu. Vložil jsem klíč do zámku, snažím se odemknout, nejde to, přestože klíč je na svém místě. Něco není v pořádku. Stav truhly mi nedává podnět k myšlence, že je zámek zarezlý. Ještě jednou pozorně prohlížím truhlici a nalézám skrytou klíčovou díрку. Vsunul jsem do ní klíč z druhé strany, otočil jím a ozvalo se slabé cvaknutí! Pak se dal odemknout i ten první zámek a otevřelo se víko. To je prostě zázrak! Zevnitř se dalo víko rozložit a změnit na malinký ikonostas. V truhle byly uloženy bílé (*bohoslužebné*) řízy. Pod nimi se nalézala dřevěná přihrádka, ve které bylo v prohlubni připoutáno napřestolní Evangelium, trebník a služebník. S bázni vytahuji řízy a odepínám Evangelium, aby je bylo možno vyzdvihnout, ano, pod ním, jak je předepsáno, ležel v ilitonu antimíns! Radost nebere konce – bude možné sloužit!

Vysunuji tuto střední přihrádku. Pod ní jsou v prohlubních všechny bohoslužebné nádoby, křestní souprava a dokonce daronosice¹⁵. Přihrádka představuje malinký stůl, přenosný přestol. Nožky k němu jsou tam také uloženy. Moje radost nemá hranic, ale kde budu sloužit? U sebe doma ne; vždyť to vlastně ani není obvyklý domovní příbytek. Je to kotelná, ve které zároveň pracuji i žiji. Lidé mi nabízeli, abych šel bydlet k nim, ale proč bych je obtěžoval?, jejich domečky — zemljanky po Němcích — byly ubohé. V kotelně se pomodlím i zapěji (*nic mi nechybí*). A navíc, jsem nebezpečný nájemník, podívej, mohou mě opět zavřít. Jenže, co teď?

S tou myšlenkou jsem u peci, vedle mého pokladu, usnul. Bůh, který mi dal vše potřebné k tomu, abych mohl sloužit, mě v brzké době obdaroval také místem, kde bych mohl sloužit,

15) Bohoslužebné nádoby: kalich, diskos a dal. potřeby na konání sváté Eucharistie; křestní souprava: nádoby se svatými oleji apod.; daronosice je schránka sloužící na přenášení Eucharistie k nemocným.

tj. malinkým domkem na okraji čtvrti, jenž mi darovala jedna věřící stařenka. Začal jsem sloužit (liturgie), konat treby¹⁶. Ni- jak zvlášť jsem nikoho neprosil, aby to zachoval v tajnosti, ani jsem neomezoval počet věřících přicházejících na bohoslužby, ale i přesto zůstalo toto tajemství skryto. Křtil jsem a sloužil pany- chidy – v noci nebo za jitra, jakmile vyšlo slunce. Peníze jsem nebral, na co by mi byly?, něco jsem dostal za práci v kotelně, starší oblečení mi přinašeli lidé. Cožpak toho mnich potřebuje hodně? Žiji, tak sláva Bohu.

A tak nepozorovaně minula zima a s ní moje práce v kotel- ně. V létě to bylo horší – posílali pracovat do zemědělství. I mně napsali obsílku. Velmi jsem se rmoutil, tolik svátků!, a já nebu- du moci sloužit. Pomohly mi babičky z mé farnosti. Šly za léka- řem, jemuž jsem křtil vnučku, a vysvětlily mu, že tady zůstanou bez kněze, když o. Antonije pošlou na práce. Řekli mu taktéž o mých nemocech a mém léčení. Byl jsem uvolněn (*z práce v ze- mědělství*) a vrácen znovu ke kotelně – jezdil jsem na Donbas pro uhlí na poukazy, kontroloval jsem topný systém kotelny atd.

Tak uběhlo několik let. Neopouštělo mě přání jet do Mos- kvy, do Trojice. Tenkrát, když jsem přijal mnišství a kněžskou hodnost, mohl jsem být v každou chvíli zatčen a poslán do vy- hnanství, a tak jsem se na to začal připravovat. Moje příprava spočívala v tom, že vše, co jsem nezbytně potřeboval – knihy, řízy, kadidlo, atd., jsem začal roznášet po bytech lidí, které jsem znal, s prosbou, aby to u sebe schovali na lepší časy. A nyní, když jsem viděl, jak se lidem podařilo uchránit služební truhlu, tak mě napadlo pokusit se shromáždit to, co jsem kdysi poschovával. Především – knihy o duchovním díle¹⁷, protože do tábora jsem odešel jako mladý mnich, nazývaný mnichem jen kvůli postříže- ní¹⁸ a ne pro (*vykonané duchovní*) dílo. Jistě, něco jsem si zapa- matoval z poučení trojických schimníků, něco mi napověděli kněží, kteří seděli se mnou ve vězení, jenže já jasně počítával nezbytnost literatury, nejvíce ze všeho Dobrotoljubija¹⁹. Tato

16) Křtít, konat zádušní bohoslužby, pobožnosti atd.

17) Tj. o modlitbě, o askezi a duchovním zápasu

18) Složení mnišských slibů

19) Filokalie

myšlenka mě ponoukala vydat se do Sergijejeva Posadu (*kde je Trojicko-sergijevská lávra*).

Dovolené jako takové se tehdy nedávaly, pokaždé se to dělalo pololegálně. A tak i mně se tehdy podařilo získat od vedení dekret povolující cestu do Moskvy. Nutno říci, že v první etapě mé cesty se můj úmysl zdál být beznadějný – někdo zemřel, někdo byl zabit, v bytě dalšího jsou cizí lidé (majitel, očividně, sedí). Uběhlo tolik let, válka, čistky...

Smířil jsem se s neúspěchem, koupil si piroh, stojím, žvýkám, a náhle slyším: „Otče Antoniji, jste to vy?!“ Otáčím se, není to pokušení, Bože?! Předě mnou stojí solidní pán v drahém obleku, obleku vysokého městského úřednictva, v klobouku, s koženou aktovkou v rukách; to vše bylo pro mě, vězně, něco velmi vzdáleného. Ale ne!, byl to on! Můj bývalý spolužák ze semináře, který mi pomáhal schovávat po bytech věřících můj skromný majetek. Věkem byl mladší, o hodně mladší, a knězem se mu nepodařilo stát. „Váno!“ – vytryskly mi slzy. Objali jsme se a jen tak stáli, nemohli jsme kvůli staženým hrdlům říci ani slovo. Tato scéna — solidní člověk objímající se s div ne žebrákem — se jistě zdála být podivnou hlídkujícím milicionáři. Šel k nám, zeptal se Ivana, jestli je vše v pořádku, a ode mne žádal doklady a dlouho je prověřoval. Možná, že to netrvalo dlouho, ale touha být o samotě se spolužákem způsobila to, že minuty se zdály jako hodiny. Nakonec mi strážce pořádku dost neochotně vrátil mé doklady, s nechutí zsalutoval, a já byl volný. Poodešli jsme s Ivanem stranou, kde chodilo méně lidí, a tam mi vyprávěl o svém životě.

Ivan byl svědkem postupného uvěznění jak studentů v semináři v akademii, tak i učitelů. Zvěsti o hrůzách, které se děly v táborech a vyhnanstvích (a na počátku to byla převážně vyhnanství), překonávaly jakoukoliv krutost, kterou si jen může lidský rozum představit. Bylo těžké tomu skutečně uvěřit, ale nevěřit tomu se nedalo. Zatčen byl Ilarion *Trojický*, byly zavřeny moskevské duchovní školy, Ivana získali do řad *RKKA*²⁰. Sloužil v Turkestánu, jeho životopis byl očištěný, vše v pořádku, nepsa-

20) Dělnicko-rolnická rudá armáda

lo se v něm, že je seminarista, ale – student. Být seminaristou – to považovala tehdejší vládnoucí moc za provinění, i když méně významné.

Vstoupil na fakultu pro dělníky²¹, na univerzitu a na začátku války udělal dobrou kariéru. Napomohlo tomu to, že veškeré vynikající hlavy byly rychle tak či onak přemísťovány z kabinetů a provozů do vězeňských vědeckých ústavů; to v tom lepším případě. V horším – zabezpečovat vlast dřevem, uhlím, železem...

Této situace široce využívali mladí spolupracovníci – napsali anonymní dopis, a najednou je vedoucí pryč! Nevím, jestli podobné opusy psal také bývalý seminarista Ivan, ale kariéru udělal významnou, v oboru pancéřové oceli. Měl jít také sedět, ale protože byla válka, tak, jak známo, všechny mobilizovali. KB²² na Uralu, bezesné noci r. 1941, odměny r. 1943²³, jedním slovem – úspěch. V r. 1944 dostal nabídku postavit se do čela univerzity v Moskvě, nositel řádu, akademik, byt v centru, uvnitř *kolca*. Pro byt se našla i hospodyně, – sňatkem legalizuje poměr se svojí bývalou podřízenou, soustružnicí KB na Uralu. Pravda, z podřízené se v okamžení stává nadřízená, dokonce i služební automobil má z větší části ve svém používání. Mladá žena nic neví o náboženské minulosti svého muže, domnívá se, že je dělnicko-rolnického původu, ateista. Do strany Ivan vstoupil ještě v Turkistánu. Vše bylo dobré, jenže – sní o Trojici! Děsí ho odpovědnost za děti před Bohem, má dvě, rok od sebe vzdálené, chlapce a dívku. Periodicky utíká Ivan Michailovič od ženy a dětí, a oblečen do svého nejskromnějšího oděvu, chodí po svatých místech, nebo jednoduše navštěvuje venkovské chrámy. „Kvůli očištění duše,“ – jak se vyjádřil.

Do svého domu mě pozvat nemohl, jeho univerzita byla zavřená, dům pod dohledem, ale to, co mi sdělil, bylo balzámem na duši. Ukázalo se, že Ivan, můj přítel, uchoval velkou část z mého majetku, který jsme v revolučním období schovali.

21) Tkz. rabfak – fakulta pro dělnickou inteligenci od r. 1919 – do r. 1940.

22) Projekční kancelář (vše bylo odstěhováno dál od fronty – na jih a jihovýchod).

23) 1943 – bitva u Stalingradu, obrat ve válce (pak začal Sovětský svaz vyhrávat).

Stalo se to tak – jakmile Ivana demobilizovali z Turkistánu a byl poslán na dělnickou univerzitu do Moskvy, bez otálení vyhledal a shromáždil veškerý můj majetek. Vlastně to nebylo vše, mnozí lidé byli v tu dobu v žaláři a jejich majetek zkonfiskován, leč velká část se zachovala. Samozřejmě, Ivan to nemohl schovávat u sebe na univerzitní ubytovně, to by bylo nebezpečné. U Moskvy se však usídlila jeho teta, monaška z komunisty rozehnaného monastýru, a k ní odvezl můj poklad. O tetě nikdo nevěděl, byla příbuznou ze strany jeho matky, měla tudíž jiné jméno, a Ivan i teta dokonale střežili tajemství tohoto příbuzenství. K ní jsme namířili své kroky.

Několik hodin jsme jezdili tramvajemi – Ivan měl svůj plán bezpečné jízdy s přestupy, a byli jsme u cíle. Po zaklepaní na branku nám v ústrety vyšla stařenka v černém, vyschlá, malinká, s tak dobrotivým výrazem tváře – jen ji na ikonu namalovat! Na ulici nedala nijak najevo radost ze setkání s příbuzným, ale v domě se rozplakala. „Váňuško, proč jsi tak dlouho nepřijel?“ vzlykala stále. „Teto Věro, ty přece víš, co to pro mě znamená dostat se z domu, a nejen to, ale i z Moskvy! I když je Ludmile jasné, že rozvod by pro mě znamenal konec kariéry, přesto žárlí kvůli každému sloupu! Již jsem kvůli ní vyměnil třetí sekretářku, i vlk by z toho žalem vyl. Chtěl jsem ji poslat k moři, do Soči, postavilo se tam několik sanatorií, ale musel jsem tam jet s ní,“ Ivan na mě omluvně pohlédl. Teta Věra sklopila oči, tiše si je vytírala okrajem kapesníku, umlkla a začala horlivě pobíhat okolo stolu.

Začal jsem si prohlížet její byt. Byl obdivuhodně prostý a důstojný, nebylo tam nic zbytečného, ale jen to, co bylo skutečně nezbytné. Malá chaloupka, síň a kuchyňka s ruskou pecí, která sloužila monašce i jako postel. Vedle pece byly dvě maličké, začazené, starobylé ikony, takže bylo dokonce obtížné rozeznat na nich tváře. Vedle ikon hořela lampádka. Vše bylo zavěšeno na hřebech vbitých do stěny. Na polici stálo několik litinových hrnců a dva talířky. V síni – veliký svatý koutek s krásnou velkou lampádou, jistě chrámovou – soudě dle jejích rozměrů. Na několika poličkách byly hromádky lněného prádla. U stolu byly dvě prosté, roubené lavice, vydrhnuté do běla. Židle tam nebyly. „Teto Věro,“ začal Ivan, „nehoň se, přišli jsme s o. Antonijem

jenom na chvíli, sama víš, proč jsme přijeli. Abych nezapomněl, seznamte se, to je jeromonach Antonij, a to je moje teta Věra, monaška Senkletikije!“ Mátuška si vzala požehnání. „Ivan mi o Vás mnoho vyprávěl, báťuško, sláva Bohu, že jste živ. Již jsem nedoufala v to, že se ještě dočkám majitele těch věcí, a bála jsem se, co s nimi bude po mé smrti. Avšak Bůh vše zařídil! Pojd'te si je vzít.“

Můj poklad byl schován pod pecí v několika velikých dřevěných kufrech, jejichž rohy byly pobity železem. V prvním se nacházely řízy a mnišský oděv, několik souprav aerů a pokrovců²⁴. Když jsme tento kufr otevřeli, naplnila se místnost ostrým zápachem naftalínu. Monaška zrozpačitěla: „Nezlobte se, báťuško, to jsem udělala kvůli molům, a tak věci načichly!“ Slzy mi kanuly, vzpomněl jsem si, jak jsme to za temných nocí schovávali a nosili po domech. Můj mnišský oděv! Jak jsem se jen radoval, když jsem ho dostal od lávrských krejčích, a oblékl jsem jej pouze několikrát!

Všiml jsem si, že Ivan byl z toho mého otálení očividně nervózní. A tak jsem přešel k dalšímu pokladu. Můj Bože, a kde se tady vzalo tohle?! V kufru byly desítky antiminsů; ale já jsem tam původně uložil jen jeden! „To jsem shromáždil já,“ tiše řekl Váňa, „něco jsem koupil na trhu za války, něco přivezl z Turkestánu. Tam vojáci používali antiminsy na leštění bot. Nemohl jsem se dívat na takové rouhání. Pomyslel jsem si, že když jsem se sám knězem nestal, pomohu tedy alespoň tímto způsobem.“

Kromě antiminsů byly v kufru ještě bohoslužebné knihy, souprava pro křty, stříbrné eucharistické nádoby, kadidlo, nádobka s myrem²⁵, jež za tu dobu neuvěřitelně zhoustlo, a něco dalšího.

Ve třetí truhle byly knihy, mnoho knih. Dotýkal jsem jich tak, jako bych se setkal se svými starými přáteli, učiteli. Knihy zjevně nebyly všechny. Ivan, jakoby pochopil moji myšlenku, řekl: „Ano, mnoho knih se ztratilo. Nepodařilo se vždy nalézt

24) Pokrovce a aer – jimi jsou přikrývány svaté Dary při konání Božské Eucharistie
25) Olej posvěcený biskupem, kterým se hned po křtu uděluje svatá Tajna myropomazání – pečef daru Ducha Svatého.

důvěryhodné lidi; některé knihy v hladových dvacátých letech lidé rozprodali; jiní zase byli uvězněni a jejich majetky konfiskovány. Možná, že některé knihy zůstaly skryté po domech, ale nepros nové nájemníky, aby po nich pátrali, protože za Bibli je vězení. Mít Bibli se považuje za protisovětské!“ „Ale prosím tě, Váňo drahý, to je přece hrdinství – uchovat něco takového v průběhu toho, co se dělo, v období těch let hrůzy! Děkuji, příteli, děkuji!“ Oči se mi naplnily slzami a jen ztěžilo se mi podařilo říct několik slov vděčnosti.

Avšak toto vše byla jen polovina díla. Najít hledané věci je jedna věc, ale jak je převézt – to je věc druhá. Osobní vlak je prakticky nedostupný, a navíc by to bylo veliké riziko jednak kvůli milici, a pak kvůli pobudům. Opět pomohl Ivan. Kufry byly zapečetěny a zaplombovány jako náklad jeho univerzity. Převlékl mě do „městského“ ze svého šatníku, vyplnil doklady k doprovázení nákladu a posadil do osobního vlaku, do vozu první třídy. Až ve vlaku jsem v kapse saka, které jsem dostal, našel peníze a obálku s dlouhým dopisem od přítele...

Tak jsem tedy byl v Moskvě. Doma mě čekali. Pro člověka je důležité, aby cítil, že ho doma čekají. Když jsem odjížděl, ani mě to nenapadlo. Avšak jakmile mne první člověk, se nímž jsem se setkal, štědrě obdaroval pozdravem a hřejivým radostným úsměvem, pochopil jsem, že jsem zde potřebný, že tady na mě čekají.

Dnes se nikdo nezeptá, jak jsem věci dopravil k domu, jenže tehdy ani koně nebyli. Nakonec mě domů dovezli. A kdo?, jeden okrskový milicionář ve staříckém, ukořistěném BMV! A nejen dovezl, ale pomohl mi také donést kufry do domu. Pak ke mně přicházeli hosté, ať už měli nějaký důvod nebo neměli, přicházeli lidé, přicházeli a přicházeli. Nemohl jsem se dočkat té chvíle, kdy zůstanu sám se svým pokladem, se svojí minulostí, ale lidé stále přicházeli. Pochopitelně nemohli ani tušit, s kým jsem se v Moskvě setkal a že jsem přivezl tolik peněz, o kterých se těmto těžce pracujícím lidem, jak se říká, ani nesnilo. Přinášeli mi jídlo – vajíčko, trošku chleba, mouku, rybu, kterou děti chytily. Postavil jsem samovar, dárek od monašky Senkletikije.

Pili jsme čaj a to pravý! Přestože byl slabý a do večera mnohokrát a tolikrát vyluhovaný, ale byl to pravý čaj!

Přišel večer, mojí drazí farníci se rozešli a já zůstal sám. Nejprve ze všeho jsem začal prohlížet knihy, které mi zůstaly. To nejdůležitější bylo, že jsem na svém místě našel Dobrotoljubije. Zlatoústý, Efrém Syrský, Řehoř Palama, Pateriky; část knih byla v řečtině, některé dokonce v latině. Jazyky jsem již dost zapomněl, ale myslím, že pochopím, o čem se píše. Některé knihy nebyly moje. Jak se zdá, tak Ivanova teta neopatrovala pouze můj poklad. Objevil jsem v nich následující podpisy: jeronach Nifont, schiigumen Pavel, poslušník Daniel. Kde jste, ctihodní otcové? Pocítil jsem velikou odpovědnost před Bohem, svatými ruskými novomučedníky a Církví za to, že jsem živ.

Poslední, co mě velmi trápilo, bylo, jak to bude se službou? Na to samé se v Moskvě dotazovala i monaška Senkletikije; jestli prý sloužím — jak se vyjádřila — u „sergiánů“. O této situaci nebyly před revolucí žádné bohoslovecké rozборы, a celkově se mi do těchto diskusí moc nechtělo ani po r. 1917. To, co mě znepokojovalo, bylo, že jsem nesloužil zákonné bohoslužby²⁶. Navíc – to, že se mi vrátilo vše pro konání bohoslužeb a duchovenskou činnost, jsem přijal jako (*Boží*) pozvání ke službě – a to nikoliv pouze tajné, podzemní. V té době se u nás ve čtvrti sešla výjimečná farnost, církevní obec v dávném chápání těchto slov, ne jako chrámové příjmy (peněz), nýbrž jako společenství lidí milujících jeden druhého v Pánu. Trochu mě mátló to, že se mi v rukách ocitlo tolik antiminsů; napočítal jsem jich půl druhé desítky. Co je to, jenom důvěra v to, že uchráním tyto svátosti, ostatky světců, a nebo něco jiného? Po dlouhém přemýšlení jsem začal hledat, jak zapojit své síly v Ruské pravoslavné církvi Moskevského patriarchátu.

Velmi rychle, překvapivě, bez zvláštních obtíží, jsem byl přijat do kléru v jedné eparchii.«

„Otče Antoniji,“ přerušuji vyprávění starce otázkou, „jak to, že se o Vás říká, že Vás nejdříve nechtěli přijmout, že se Vás zřekly děti atd.“

26) Tj. legálně – s vědomím a oficiálním schválením biskupa

»Ale ne, vždyť jsem ti říkal, že jsem od studentských let mnichem. To je jiná historie. Dlouhou dobu u mě přebýval jakýsi otec Alexij. To on byl po otci carským protojerejem, a ten měl děti, které se ho zřekly. Nejvíce mu ukřivdil jeho syn, frontový voják – generál. Hrdina Sovětského svazu, a před báťuškou přibouchl dveře. A na biskupa uhodil tak, že dokud nezemřel, tak otec Alexij nikde nemohl dostat farnost. Já jsem měl vše jednodušší. Pravda, předtím mě dvakrát nebo třikrát odmítli, ale beze zloby a protahování.

Vladyka byl celkem mladý, přesto však měl už za sebou vězení. Se státními úřady to měl tak – žádné přítelíčkování, ale ani boj. V každém případě, přijímat (*kleriky*) mu nikterak zvláště nezakazovali, a dokonce i občas světil další kněze. Nové chrámy se sice neotevíraly, ale staré duchovenstvo vymíralo, jelikož mělo za sebou vězení a deportace. A v případě, že se chrámu nesloužilo, tak ho (*úřady*) rychle zavřely, a to už bez diskusí a průtahů. (*Takže bylo potřeba ustanovovat nové kněze, aby se farnosti udržely otevřené.*)

Mě, jak to bylo obvyklé, vyzvali, abych se dostavil za úředníkem (*komunisty zplnomocněným pro věci církevní*). Vyplnil jsem veškeré doklady, a zdá se, že je to již vše. Jenže úředník mě nepropouští, ale začíná hovořit o loajálnosti k sovětské moci. Vysvětlil jsem mu, že se nezajímám nejen o světskou politiku, ale dokonce ani o církevní. Státní moci se — jako občan a křesťan — podřizuji. Nic nezákonného jsem neudělal, a ani nic takového nechystám, a to nikoliv ze strachu, ale kvůli svému svědomí. On, jaksi pateticky, pochválil mé přesvědčení, a tu mi dává listinu, prý ať ji podepíše. Listina to byla „donašečská“! Omluvil jsem se a odmítl, zdůvodnil jsem to táborovým odporem k udavačství. Úředník klidně a bez emocí sebral listinu a řekl: „Nu což, báťuško, jsi hlupák! Chtěli jsme tě ustanovit do města, a takhle půjdeš na vesnici. A děkuj za to, že nejdeš budovat státní hospodářství. Donbas je hned vedle a šachet je tam dost, tak pro příště raději změň své zvyky. Běž nastoupit.“

Vladyka mi ohledně mé návštěvy u úředníka nic neřekl, ale jeho vztah ke mě se zjevně stal důvěrnějším. Očividně se mu nelíbilo, že bylo zapotřebí poslat na vesnici mne, mnicha bez

rodiny a bez současného vzdělání, kdy se více probírá historie komunistické strany, než dějiny apoštolské Církve. Můj rozhovor s úředníkem viditelně pokazil mnohé z plánů, které se mnou vladyka měl. I přesto však jsem za několik týdnů dostal farnost.

Ukázalo se ale, že není tak obtížné přijmout (*novou farnost*), jako opustit svoji (*dosavadní*). Co jim tam řeknu?, přišel jsem k nim jako nemocný, sotva jsem chodil, táborový invalida. Pomohli mi, oblékli mě a obuli, sehnali práci a uchránili před bystrozrakým okem NKVD²⁷. Zde se událo to nejpříjemnější v mém životě po propuštění z tábora. A nastalo loučení! Můj odchod z farnosti lidé nechápali jako zradu, ale prvek nevěry v tom všem byl. Co se dá dělat?! Uplynuly, rychle utekly ty doby, kdy jsem byl vybrán za kněze na farnost ve Slobožanščině, tím spíše mezi pravoslavnými lidmi. Prosil jsem své dobrodince – farníky o jediné, aby nevyškrtli mé jméno na vždy; vždyť jsem ani neprodal svůj dům, ale svěřil jim jej do opatrování.

Život na farnosti – vůbec jsem neznal všechny ty jeho prelesti a obtíže. Někdo je spokojen, někdo se cítí dotčen, jiný zase považuje službu „popa krvežíznivce“ v období budování komunismu za něco nemožného! Jak bylo Antoniji topiči teplo, tak začalo být chladno jeromonachu Antoniji, představenému chrámu. Ostatně, brzy igumenovi, a pak dokonce archimandritovi.

To poslední povýšení mě vylekalo. Za prvé – bylo spojeno s mým přechodem na farnost do města, a na rozhovor s úředníkem jsem nezapomněl; za druhé – děsily mě zrady (nevěrnosti) v církevním životě toho období. Upokojoval jsem se tím, že mě přepadla stařecká mrzutost, že není důvod k nějaké nervozitě či obavám, ale něco mě přece znepokojovalo.

Uběhlo několik relativně poklidných let. Snažil jsem se postihnout učení o duchovním díle (*o modlitbě*), farníky jsem se snažil naučit rozlišovat bílé od černého, spasitelné od zhoubného. V prvních letech po válce to bylo snazší – lidé vyučení válkou byli lepší a jejich potřeby byly přirozenější – cenili si střechy nad hlavou a kousku chleba. Za štěstí se považovalo, že jsi byl živ.

27) Národní výbor pro vnitřní věci (předchůdce KGB)

Jenže později to bude složitější, projeví se rozkladný vliv kinematografie a taktéž propagandy. Byli jsme nuceni mlčet na ambonech²⁸, kněží neměli kde kázat. Lidé se budou mnoho smát a málo přemýšlet.

O tom však nechci nyní hovořit. Igumenem, pak archimandritou, zdá se, že lépe to jít nemohlo. Leč něco nedopřávalo mojí duši klidu. Začal jsem častěji jezdit k nám do vesnice, kde jsem konal kelijní službu ve svém domácím chrámu, který jsem už nyní měl požehnán biskupem. Sloužil jsem a sloužil, prosil Boha, aby mi odhalil moji nepravdu, neboť kvůli čemu jinému bych ztratil pokoj v duši? Když tu jednou, v průběhu jitřní bohoslužby, kterou jsem konával asi ve tři hodiny ráno, ve chvíli modlitby, při níž jsem zase vznesl otázku, která mě tížila, jsem nikoliv uslyšel, ale spíše pocítil hlas: „A ty, Antoniji, kdo jsi?!“ „Jak kdo, Pane, archimandrita.“ „Ne, ty jsi mnich!“ V tom spočívala odpověď na moji otázku. Ano, jsem mnich!

Druhého dne ráno jsem už byl na eparchiální správě a podal žádost o propuštění. Biskup mě dlouho přemlouval, abych to nedělal. Musel jsem souhlasit, že zůstanu, než přijde do eparchie jiný kněz. Dobré bylo, že se v té době mnozí vraceli z táborů, přicházeli absolventi seminářů, takže zdržení netrvalo dlouho.«

Starcovství

»V táborech jsem se setkal se starci, kteří ovládali umění modlitby mysli. Byl tam jeden otec, okolo něhož tál sníh, když se modlil! Jenže kolik toho načerpáš v táboře, kde se nedostává sil ani času? Možná tak základy. Prostudoval jsem veškerou duchovní literaturu, kterou jsem měl u sebe, ale i přesto všechno jsem toužil po bezprostředním dotyku. A tak jsem se nyní vypravil na cestu hledání nauky duchovního díla (vnitřní modlitby).

„Tlucte a bude vám otevřeno.“ Skoro deset let jsem prožil u jednoho starce, ochránce veliké moudrosti spásy, kterou lidem

28) Tj. na kazatelně

přinášela Optina. Jenom zřídka jsem odcházel do své vesnice kvůli službě. Před svým zesnutím mi požehnal, abych se ubíral stejnou cestou. A tak po ní pokulhávám, já hříšný, podle svých sil.«

Vidění starce Antonije

»Někdy na počátku sedmdesátých let, když jsem sloužil Božskou liturgii, stal jsem hodným prvního vidění. Děla se taková věc. V této době začalo masové uchvácení (okouzlení) lidí Západem a dle toho ztráceli lidé své slovanské rysy – skromnost (nenáročnost), pohostinnost, nezištnost. Ziskuchtivost se náhle stává hlavním úhlem pohledu na svět, peníze a věci byly povýšeny nad mravnost a duchovnost. Nejstrašnější však je to, že způsob života lidí, kteří se nazývají pravoslavnými a velmi často přísně zachovávají církevní zvyky, se stává stejným jako u kolem žijících pohanů! Ta samá neskromnost v životním stylu, to samé úsilí o kariéru a o vysoké postavení ve společnosti. Vždyť dětem z věřících rodin již nepůsobí duševní muka vstoupit do pionýra, komsomolu, (komunistické) strany. Ospravedlnění je přece po ruce: „A jak bez toho?, vždyť nežijeme v pustině, ale mezi lidmi. Nu ano, je to hřích, když to tak rozebíráme – je to všechno hřích; vykonáme nějaké pokání.“ Tento jejich lehkovážný postoj ve mně vzbuzoval veliké obavy, zda mohou být spaseni. Otázka pouště, do níž by měli lidé utíkat, mi nedávala pokoj, a tak jsem pročítal Evangelium, zvláště o posledních dobách, a Apokalypsu.

A hle, zřím nesmírné množství jdoucích a jedoucích lidí. Někteří z nich hodovali, jiní smilnili, další činili bližním ohavnosti, a ti všichni společně byli — jakoby unášení řekou — hnáni vpřed. Bylo tam mnoho nejrůznějších lidí, světští i duchovenstvo, vojáci i politici, další a další. Velká část lidí se přímo hnala vpřed, ale někteří šli klidně. Jejich cesta vedla ke strašné propasti, byla to propast do pekla. Zdálo se, že se do ní všichni musí zřítit, leč nikoliv. Ano, velká část lidí do propasti spadla. Vidím, jak tam každého něco stahuje, někoho auta, jiného jídlo, dalšího

peníze, někoho drahé oděvy. Avšak někteří klidně kráčeli přes tuto propast, lze říci – nad ní. Někteří lidé se do ní nezřítily, ale klesali do ní, a tehdy se do propasti snesli zářiví muži a pomáhali jim přestěhovat se, posilují je. Do propasti padali nejen boháči, nýbrž i ti, kteří zjevně neměli mnoho majetku. Avšak, měli jedno společné – a to modlu světské žádosti²⁹.

Bylo to strašné. To, co z propasti vycházelo, nebyl ani nářek a kvílení těch, kteří tam padli, ale vanul z ní zápach. Jenže to nebyl obyčejný zápach. Podobně jako nelze popsat tu vůni, která nepochází z květů či bylin, ale je arómatem blahodati, jemuž Bůh dává vycházet ze svatých ostatků, divotvorných ikon apod., tak potom pekelný zápach – to není pouze hnusný smrad, jako např. od síry, ale je to okušení hrůzy a nenávratnosti, jedním slovem – peklo.

A co se týká pouště, tak i v ní vrah lidí (*tj. ďábel*) mátl poustevníky, snaživ se vzbudit v nich vášeň ziskuchtivosti, chtíče a nebo sklíčenost. Mnozí tam padli, mnozí. Ve stejnou dobu se však mnoho knížat a mocných tohoto světa zachránilo, a nejenže dosáhli spásy, ale pravoslavná Církev je proslavila jako svaté. Ač měli dostatek ve všem, jejich srdce však nepatřilo pomíjivosti tohoto světa, ale hornímu (*tj. nebeskému*).

Naše doba je strašná tím, že pokušení na člověka číhá všude, na každém kroku, a nejčastěji jsou taková, že se dají těžko prohlédnout. Kolik jen ke mně přichází lidí, a jak se zdá, všechny znepokojuje jediná otázka – jak se spasit, jak se chovat v té či oné situaci. Jenže cožpak je možné brát si zvláštní požehnání na každý čin v průběhu dne – a nejen to, ale dokonce i měsíce? Z toho plyne, že je nutné ukázat cesty svodů a to, kam od počátku směřují. Tyto pohoršlivé cesty se od začátku světa nezměnily, protože ďábel není stvořitel. Jinou věcí je, že za mnohá tisíciletí získal zkušenost, a tak se nyní ďablový návrhy a „nabídky“ lidem, aby sešlo dolů k němu, do pekla, staly dokonalejšími, „vytříbenějšími“; konec konců – v podstatě celý současný svět je kompletně jeho nabídka. Říkám – nabídka, návrh, protože donutit nikoho nemůže, to není v jeho moci. Hřích však

29) Žádostivost (chtíč) světa

zabalí do — pro člověka matoucího — balení: „Tady, ano, poslužte si;“ a tak jsou služebníci tmy vždy připraveni se svým: „Co si rače přát?“

A další zvláštností dneška je brzký příchod antikrista. Mnozí duchovní lidé říkají, že se již narodil. Je to těžko posoudit, nepřítel je zálužný, a lstivý je dokonce i vůči těm, kteří mu slouží. Z nich se mnozí považovali za antikristy, svým světonázorem a činy skutečně tak vypadali, ale nebyli *tím*, o kom hovoří Církev. Možná, že se už narodil, možná, že ne, – v tom není podstata problému. Když se ptali sv. Ignatije (Brjančaninova) na příchod antikrista, odpověděl, že přesné datum neexistuje; příchod antikrista určí lidé svojí zlobou. Nyní je tedy období konečné přípravy jeho příchodu. Je tady soustředování světské moci, vždyť on nebude vládnout jenom jedné zemi, nýbrž celému světu, a k tomu je nutné „rozdivočít“³⁰, rozzuřit lidstvo. Už jen málo schází k tomu, aby mohl celé lidstvo srazit na kolena; je k tomu nezbytné vytvořit takový systém života, jehož byť i nepatrná porucha bude mít pro lidstvo katastrofální následky – hlad, chlad, naprostá dezorientace (*rozvrat společnosti*). A tento systém se právě buduje. Jak ke všemu dojde, jsem uviděl později, za několik let.«

Druhé vidění starce Antonije. Poučení

»Bylo těžké přijmout to v letech zdánlivého sovětského blahobytu. Tehdy jsem nepomyslel, že se dožiji těch let, kdy se splní mnohé z toho, co mi bylo zjeveno.

Jak jsem již pravil, druhé vidění nebylo pokračováním prvního. Vůbec ne. Navíc, stalo se mnohem později a svým obsahem bylo velmi odlišné. První vidění bylo v jistém smyslu poučením. Prosil jsem o odpověď a obdržel jsem ji. Druhé vidění bylo úplně jiného druhu, mělo jiné vlastnosti, je-li možné to

30) Aby se stalo divokým jako šelmy (ztratilo lidskou podobu).

takto říci. O nic jsem neprosil, ale bylo mi shůry dáno spatřit to, na co se dotazovali mnozí lidé, kteří ke mně přicházeli. Jestliže první vidění bylo možno — s větší či menší přesností — převyprávět, pak tedy to druhé převyprávět v podstatě není možné. Otče Alexandře, vůbec poprvé se nyní pokusím vyložit toto vidění a to v jakési posloupnosti a — řečeno jazykem světské vědy — pokusím se ho systematizovat. Při vyprávění tohoto vidění budu zachovávat jistou posloupnost, ne však přesně tu, v jaké to mně samotnému bylo dáno vidět. Jelikož mně bylo tak dáno kvůli mému většímu užitku, ale pro tebe a tvé farníky, myslím, bude užitečnější vyprávění v jiném pořadí. Až do této besedy s tebou jsem vše, co mi bylo dáno vidět, používal pouze v odpovědích na otázky věřících, kteří si nevěděli rady.

Ještě několik slov týkajících se ne onoho vidění, nýbrž stvoření světa, aby bylo možné snadněji pochopit to, co bude následovat. Hospodin stvořil vše živé v jediném a velmi pevném řádu. Veškerý svět je dokonale spojen s každým jednotlivým pohnutím i té jeho nejmenší části, a v případě rozumného stvoření — člověka — dokonce i s pohnutím nevztahujícím se k viditelnému světu, tj. s pohnutím v mysli³¹. Skutky nerozumných stvoření nemohou světu způsobit škodu, protože tato nerozumná stvoření (*tj. zvířata*) jsou omezena jakoby vnitřními brzdami či hradbami, tj. svými instinkty a také samoregulačními vlastnostmi přírody. Avšak člověk – to je něco jiného. On je stvořen podle obrazu a podoby Boží. Nebudeme se přít o tom, co je to obraz a co podoba, co je možné ztratit a co ztratit nelze, co má člověk od narození a co má ve svém životě získat, v daném případě je totiž důležité něco jiného — a totiž — jeho chování v materiálním světě a stejně tak i jeho nakládání se svými neviditelnými vlastnostmi (*tj. myšlením*) se odráží na okolním prostředí, na prostředí jeho existence, na celém světě. Z tváře země nevymazal Sodomu a Gomoru Bůh, ale lidé, kteří zavrhli prozřetelnost Stvořitelovu. Říkám to kvůli pochopení, že veškerá ta neštěstí, která se mají s lidstvem a přírodou stát, nejsou následkem Božího hněvu; hlásáme přece, že Bůh je Nejdobrotivější a Všemilostivý, a pravdivě to jako pravdu vyznáváme. Všechna

31) Např. s myšlenkou v lidské mysli

neštěstí jsou důsledkem všeničícího působení samotného lidstva, a dokonce ani nepocházejí z popudu nepřítelů, jelikož žádné podněcování, vlečení ani vedení nepřitelem zde není, nemůže být, jelikož puzení či vlečení by znamenalo nutit; veškerá bída lidstva pochází z toho, že chytráctvím ďáblovým samo sebe zaprodalo. A teď o vlastním vidění, o tom, co všechny očekává, běda!, ne v příliš vzdálené budoucnosti. Něco z toho se děje již v současné době.

Tak tedy – o mém vidění budoucnosti.

Nejprve se začnou dít nejrůznější technické katastrofy; člověkem vytvořený systém existence — v podstatě satanistický, jakožto naprosto odporující Božím zákonům — se začne hroutit. Budou padat letadla, potápět se lodě, vybuchovat atomové elektrárny, chemické závody. Bude se to dít na pozadí strašlivých přírodních úkazů, které budou po celé zemi, ale obzvláště silně v Americe. Půjde o uragány nevídané síly, zemětřesení, krutá sucha a naopak potopě se podobající deště. Z tváře země bude vymazáno příšerné monstrum, současná Sodomá – New York. Bez odplaty nezůstane ani Gomora – Los Angeles.

Zdá se, že bude těžké najít na zemi takové místo, kde by se člověk cítil klidně, v úplném bezpečí. Pokoj člověka bude pouze v naději na Boha, země mu ochranu již skýtat nebude. Nejděsivějšími důsledky hrozí narušená příroda městům, protože města se od ní zcela odtrhla. Už jenom samotné rozbití babylonské věže, současného domu, způsobí stovky pohřbených bez pokání a přijímání, stovky zahynulých duší. Tyto domy postavené na pilotech (sloupech) — v podstatě šípech pronikajících zemí — jakoby směřovaly tam, k peklu, přinesou lidem pekelnou smrt pod závaly. A ten, kdo zůstane živý, bude v tu chvíli závidět zemřelým, protože jeho osud bude ještě strašlivější – smrt hladem a udušením.

Města se stanou nejstrašlivějším jevištěm. Dokonce i ta, která uniknou úplnému zničení, zůstanou bez vody a elektrického proudu, tepla a dodávky potravin, a pak budou připomínat ohromné kamenné hroby, tak mnoho zde bude umírat lidí. Gangy banditů budou bez konce páchat své zločiny a dokonce i ve

dne bude nebezpečné pohybovat se po městě, a na noc se lidé budou shromažďovat do velkých skupin, aby se společně pokusili dožít rána. Východ slunce, běda, nebude zvěstovat radost nového dne, ale hoře nevyhnutelnosti prožít tento den.

Nemůžeme si však myslet, že na venkově bude panovat pokoj a blahobyt. Pole budou otrávená, znetvořená, spálená suchem nebo promočená lijáky a nevydají potřebnou úrodu. Jako nikdy před tím bude hynout dobytek a lidé nebudou schopni zvířata zakopávat, nechají je tedy rozkládat, následkem čehož bude vzduch zkažený strašlivým zápachem. Zemědělci budou strádat pod útoky obyvatel měst, kteří se, hledající jídlo, rozprchnou po vesnicích, připraveni zabít člověka kvůli skývě chleba! Ano, kvůli té skývě, která jim nyní neleze do hrdla bez pomazánek a omáček, bude prolévána krev. Kanibalismus se stane obvyklým jevem; po přijetí antikristovy pečeti lidstvo smaže veškeré hranice mravnosti. Také pro vesničany bude noc obdobím mimořádného strachu, protože bude dobou nejkřutějšího loupení. Nutné bude nejen přežít, ale zachránit nástroje na práci, bez nichž hrozí smrt hladem. Samotní lidé — a to i ve městě — se stanou předmětem lovu. Jistým způsobem to bude vypadat, jakoby se vrátily předpotopní doby. Leč nikoliv. V té dávné době nad světem panovalo Slovo Boží: „Plodte a množte se.“ Jenže nyní sám lidský život a jeho podstata směřuje k zavrnutí jak blahodati, tak Boží prozřetelnosti. Ani to však ještě není konec.

Na začátku jsem udělal souhrn toho, co všemu předcházelo, a ne náhodou. Velmi často, přesněji řečeno – většinou, nevidíme za malým velké. K výše řečenému – za malým hříchem nevidíme, resp. nechceme vidět, pošlapání základních Božích příkázání. Tento svět stvořil Hospodin a jako Stvořitel stvořil svět jsoucí v harmonii se Sebou samým. Vzpomeňte si na to, co řekl o právě stvořeném: „Je to dobré!“ Toto řekl Bůh, Vševládc a Nejdobrotivější, Všemohoucí a Nejdokonalejší, Nejmilosrdnější Stvořitel shledal stvoření dobrým, tj. svět se nalézal v harmonii s Dobrem, s Láskou, protože Bůh je láska. Člověk, toto jediné stvoření, které je schopno působit svým vlivem na existenci světa, je vrcholem stvoření a i on je stvořen podle obrazu a podoby Dobra a Lásky. Příkázání, která mu byla Stvořitelem dána,

nejsou ničím jiným, než poučením o tom, jak žít ve světě pokojným a šťastným životem v harmonii s Ním. Vše ostatní, co příkázáním protirečí, je zhoubné jak pro svět, tak i pro vše, co je v něm a je na něm závislé. Vše začíná od drobností, svobody v odívání, kolektivní výuky chlapců a dívek – ne pod vedením duchovní osoby, nýbrž světského učitele. Brzy však i tento název zmizí a zůstane pouze – „vyučující“. Učitel čeho a k čemu? Kolik jen z těchto učitelů jsou mravně rozložené osobnosti, rozvedení, prostopášní, neurotici. Další — dejme tomu větší část z nich — si sice zachovávají alespoň trochu lidskou tvář, ale neznají a nechtějí znát pravidla vedení života v Bohem stvořeném světě. Co učí? Neučí o světě jako o Božím stvoření, nýbrž taková pravidla života ve světě, jakoby by to byla spíše oblast moci podnebeských duchů³²! To jsou ty „drobnosti“, z nichž pochází to, co je strašně veliké.

Morální rozklad. Kolikrát jen se satan snažil učinit jej všeobecným, všeobjímajícím, ale vždy narazil na hrozné usvědčení od Církve; pro duchy temnoty usvědčení nejstrašlivější. Jako se zloděj krade ve tmě a bojí se světla, tak jsou d'ábelská mámení nejúčinnější a nejsvůdnější, není-li přítomno světlo pravdy. Svět zastřela tma (materiálního) nedostatku desíti „rozvinutých“ zemí, které si nepřítel vybral jako oporu v díle balamucení a popletení světa. Hlavní údernou zbraní v tomto díle je heslo svobody! Kolik jen krve bylo prolito ve všech revolucích a převratech, sociálních a pseudonáboženských projevech, politických a mystických svárech na oltář démona „svobody“! To je on — povstávající a svržený — stvoření, které si snaží přisvojit si místo Stvořitele, to je on – hlavní svobodomilec. Jenže jeho „svoboda“ není ona člověku Bohem darovaná schopnost být dokonalým ve všech druzích ctnosti. Nikoliv, jeho „svoboda“ – to jsou nejtěžší okovy, jejichž smyslem je připravit člověka o možnost volby mezi dobrem a zlem, při čemž pak zůstává už jen cesta do pekla. A právě takové „svobody“ bude dosaženo. Protestanté ve své době taktéž bojovali za svobodu a proti diktatuře (římského) katolicismu, jenže jakmile se dostali k moci, tak ti stejní baptisté začali s takový terorem a orgiemi³³, že se i Evro-

32) Tedy démonů

33) Dosl. bakchanáliemi (hýření, války atd.)

pa otrásla (zděšením)! A co naši, kam je zařadit?! Což se snad dá říci, že my jsme pravoslavnou říší (mocností)³⁴?

První svoboda, kterou běs potřebuje, bez níž se všechny ostatní rozdrolí, je svoboda věrovyznání, tzv. „náboženská tolerance“. Podstatou tohoto hnutí (za toleranci všech duchovních směrů) je — především mládeži — otevřít širokou cestu vedoucí k ďáblu. Povšimněte si, otče, že tato cesta je jednosměrnou. Zkus se proti tomu postavit postavit, a ihned se zhrozí — proč je pravoslavná Církev nenechá klidně spát! (Římští) katolíci jsou už vcelku připraveni ke všemu; již přijímají démonickou civilizaci, uznávají tento „progres“. Tím, že podporují sionismus, fakticky říkají „ano“ příchodu antikrista.

Viděl jsem, jak veliké úsilí a kolik snahy vynakládá zlo tohoto světa, aby zneuctilo svatou Církev, neposkvrněné Tělo Kristovo! Nejdříve ji budou hanit a špinit ve všech novinách, v rozhlase a televizi. Židé se slovanskými jmény budou všemožně stavět pravoslavné duchovenstvo na veřejný posměch, znevažovat či vysmívat se obřadům, postům, způsobu života a všemu tomu, co vždy bylo základem životaschopnosti národa. Do Církve, mezi duchovenstvo, budou posílat tisíce a tisíce pokatoličtějších ničitelů Pravoslaví. Ti budou vypadat zbožně, ale jejich duch bude jiný, cizí, a lidé opustí jejich chrámy. Budou zde stát obnovené či nově postavené chrámy, jenže budou prázdné. Téměř nikde nebude svítit plamínek skutečné svatosti a oddanosti duchu otcovské víry. Leč, kdo bude chtít, ten nalezne. Nikdo se nebude moci ospravedlnit slovy: „Pane, hledal jsem, ale nenašel!“ Uprostřed tmy bezbožnosti a nevíry po celé zemi hoří ohýnky pravdy. Bohu milé duchovenstvo bude pronásledováno a utlačováno, podrobena všemožnému posměchu, a služebníci ďábla se nezastaví ani před vraždami, když bude Bohem dopuštěno, aby spravedlivý člověk přijal mučednickou korunu. Bude jich mnoho — spravedlivých mučedníků poslední doby!

A ti, kteří mají cizího ducha, se dočkají vůdce, antikrista. Avšak ještě budou mít možnost se spasit, čili rozpoznat, co je to zač, ale moc a peníze zavřou většinu (*lidi*) oči. Strašná doba! Vše

34) Myšleno Rusko, kde by lidé mohli mít správné ponětí o svobodě, leč děje se tam často to samé, co na Západě.

začíná drobnostmi – duchovenstvo přestalo nosit oděv, jenž náleží tomuto stavu, už i oholené brady dle římskokatolické a protestantské módy nejsou nic nevídaného.

Druhá „svoboda“, kterou taktéž všemožně pěstují, je svoboda morální zvrhlosti (*prostopášnosti*). Běda, lidé jí přijali a stala se neoddelitelnou součástí současného života. Smilstvo není smilstvo, ale sexuální svoboda; pohleďte, jak nepřítel skrývá své působení za na první pohled líbivá slova – ne smilstvo, ale sex, ne krádež, ale vyvlastnění, a tak je to se vším. Nemravnost začíná již od nejútlejšího věku v podobě tzv. „sexuální výchovy“³⁵ a výchovy ve vzájemných vztazích pohlaví. Dětem budou, jak se to už někde dělá, ukazovat obnažená těla, pohlavní styk, a tím rozněcovat jejich vášně a vydávat toto vše za normální stav. Knihy a televizory budou přeplněny nahými lidmi a hroznými představeními smilstva. Obnaženost v současném odívání – to je pouze začátek. Cíl je mnohem, mnohem odpornější – doupata Astarty a Baala, kde se pohlavně stýkaly stovky a stovky pohanů omámených alkoholem a narkotiky. Tam, ke klanění se běsům, vlečou lidstvo obhájci svobod. Jsi-li někým přemožen, jsi pak jeho otrokem. V toto otroctví zaobalené do „svobody“ jsou unášeni lidé. Jenže přirozené smilstvo služebníků temnoty už nestačí. Jako projev skutečné svobodomilnosti, osvobozeného smýšlení, se bude předkládat sodomský hřích a pohlavní styk se zvířaty. Propagace této ohavnosti bude neuvěřitelně silná. Případům stejnopohlavních „manželství“ dají takový publicitu, jako ve své době objevu antibiotik! Ze všech stran se budou objevovat noví sodomitě – umělci a především politici a státní činitelé. Sodomský hřích se stane vizitkou blížící se budoucnosti. Již nyní se pořádají jejich divoké orgie způsobem každoročních karnevalů v Americe a to vše se bude dít i u nás v neméně odpuzující podobě. Všichni, kteří se budou protivit tomuto ďábelskému vlivu a běsovské síle, budou obviněni z omezování osobní svobody druhých a prohlášeni za tmářské hulváty, nevzdělance a protistátní živly, jelikož všechny státy udělí ve svém působení prioritu ochraňování nikoliv morálky, ale běsovských svobod.

35) Dosl. „výchova v pohlavní kultuře“

Ano, je to svoboda vskutku jen pro běsy; vždyť už nyní se nesetkáš s pravoslavným článkem jinde než v církevních časopisech. Co se televize týče, tak do ní mají biskupové přístup již jen na velké svátky. Jaké nesmysly se tam jenom píše a říkají, ale nejsou dopuštěny protikladné názory a stanoviska jiného světonázorového obsahu. To je tedy dobrá svoboda, když je možné jediné – vysmívat se svatosti! Vše ostatní je tabu.

A to vše začalo z drobností, a jak dávno. Tato špatnost u nás přichází s předáním církevně-farních škol do správy zemstva čili světské moci³⁶. Tam přišli jako učitelé bezbožníci, aby připravili kádry pro revoluční r. 1917!

Mládež, která se svými pády do hříchů ocitá v moci satana a je otupělá alkoholem a narkotiky, nebude nakonec schopná obstát před odvěkým vrahem lidstva, jenž ji zve do pekla, a své životy budou (*tito mladí lidé*) končit sebevraždami. Množství těch, kteří na sebe vztáhnou ruku, nezměrně vzroste. Jejich počet se zvýší natolik, že takový konec již okolí ani nepřekvapí, neboť budou pochopitelným následkem toho, co se děje. A to tím spíše, že počet nemocných strašnými nemocemi, spojenými s chtíčem a smyslností nebo nestřídmostí a s otrávením světa, bude tak veliký a jejich utrpení tak nesmírná, že společnost přijme sebevraždy jako nějaký akt milosrdenství. Dojdou dokonce až k tomu, že k tomu budou lidi ponoukat. Vysvětlení je prosté – vše je zacíleno k záhubě duší zbloudilých lidí.

Jinou strašlivou d'ábelskou pastí bude ponoukání lidí k vydělávání peněz, ke zvyšování osobního příjmu. Vášeň lačnosti peněz je zhoubná, smrtelná jako jakákoliv jiná nestřídmost. Nestřídmost vede k ničení přírody a nezáleží vůbec na tom, v jaké sféře byly tyto peníze vydělány, stejně se to vždy projeví na okolním světě. Druhá část této d'áblovy léčky spočívá ve způsobu použití těchto peněz či prostředků. Ještě jednou opakuji, že vytvářený systém života je neuvěřitelně křehký, až podivuhodně křehký. A tak i užívání oněch peněz lidmi podléhá této křehkosti.

36) Tj. samospráva venkovských obvodů od r. 1864 do r. 1917

Čím jsou vlastně současné peníze? Předstírání, švindl, přízrak, iluze, něco jako ďábelské „čáry“. Veškerá vyráběná technika má svůj význam, jen za mnohých „jestliže“: jestliže je benzín, jestliže jsou náhradní díly, jestli není příliš vysoká radiace (kdy je elektronika nefunkční)...; a tak by bylo možno stále pokračovat dál a dál. Současný automobil není bez specializovaných opraven možné používat! To znamená, že stačí odebrat jedno z „jestliže“, a vše se stane hromadou nepotřebného železa. Příklad máme (v Rusku) před očima – co má nyní hodnotu pro zemědělce?, kůň a kráva.

Čím dál tím větší část peněz je uložena buď v bankách nebo v cenných papírech. Jenže tyto banky padnou, aby byli lidé srazeni na kolena. Padnou současně; zkoušky na to již proběhly a úspěšně. Továrny se zastaví následkem přírodních katastrof a válek. A co člověku zůstane? Hromada nepotřebných a neužitečných věcí, na jejichž získání byly promrhány roky života; cena těchto věcí je totiž dosti relativní, a to dokonce i v bohatém světě, ale ve světě katastrof jsou prachem k ničemu.

Vzpomínám si, jak se mě nějaké ženy tázaly: „Je to hřích, nebo není, když má někdo doma křišťál a koberec?“ Všichni v Sovětském svazu takové věci totiž hodně nakupovali do svých domovů – do zásoby. A co dál? Co s tím? Teď si představ, že je vypnutá elektřina, plyn a topení. Za co člověk vymění koberec a křišťál? Za pilu, sekeru a malá plechová kamínka ze sudu! Jenže, kdo má takové věci? Jeden, možná dva lidé ze sta.

Ještě co se týče věcí. Jak racionálně byl uspořádán svět v době před šílenostmi 19.—20. století! Oděv se zhotovoval kvalitní, spolehlivý. Na zhotovení takového oděvu byla vynaložena síla a námaha, a tak se zachoval i vnukům. Jak jen si lidé vážili svého času! Proto jim čas stačil na všechno, na poli vše stihnout, do chrámu chodit i za stolem ve svátek s rodinou posedět. A co se děje nyní? Obuv – na sezónu, oděv – na dvě, dobře – na tři! Na modlitbu však čas už není, a jít do chrámu? – pomodlím se doma; a co čas na děti? – hrůza, vyrůstají bezprizorně, protože jejich rodiče musejí vydělávat peníze. Zato si nežijeme hůře než ostatní. Jenže, skutečně žijeme? Žije pouze ten, kdo je svobodný; zajatec a otrok - existuje. Bůh dal svého Jednorozeného Syna,

aby nás vysvobodil z otroctví, ze zajetí hříchu a vášní, a my — podobně jako Židé, kteří vyšli z egyptského zajetí, — reptáme a ženeme se zpátky, do otroctví. Ať si třeba i děti umírají, bližní ať jsou ponižováni, ale gábl musí být včas! Avšak tento žvanec — to je v podstatě sýr nastražený v pastičce. Dvířka zaklapnou a sýr je stále tam; ví ale myš, že byla chycena? Její čas již odbil, ale ona jí sýr, horlivě jej hryže, a je velmi šťastná z chutného oběda, který se tam pro ni — sama neví odkud — objevil. Ten, kdo past nastražil, však již uslyšel, že past sklapla a oběť je chycena. Může přijít a oběť vzápětí zabít, a také jí může nechat oběd strávit. Myš bude sice zpočátku pociťovat stísněnost, ale potom přivykne. „Dojedla's a máš hlad?“ „Ano, ale nikdo mne nezabíjí...“ (*Takže se ani nesnaží uprchnout.*) A konec — ten je přece znám. Myslím, že i myš tuší.

Ano, jsou to strašné doby. Přemýšlej, proč byla rozpoutána poslední válka? Někteří říkají: Hitler, bojovnost německého národa, rozdělení Evropy a světa. Komunisté zase se domnívají, že to byl imperialismus a zápas o kolonie. V tom však nespočívá podstata, ta se nalézá v možnosti centralizace moci, moci nad světem. Strom se pozná po ovoci. Co ti řekne prodavač na trhu o sazenici, ověříš a oceníš teprve tehdy, když získáš plod, až se ho dočkáš. Jaké jsou plody té války? — milióny pravoslavných zabitých a zmrzačených jak u nás Rusku, tak i na Balkáně. Hlavní baštou Pravoslaví na jihozápadě je Srbsko, které je nyní v rukách Chorvatů, římských katolíků.³⁷ Josef Tito byl Chorvat. Chorvatsko se stalo nejvíce se rozvíjející republikou. Pravoslavné oblasti v Jugoslávii nejenže jsou opomíjeny, ale Kosovo je osidlováno muslimy, stejně jako dnes Rusko a Moskva.

Druhým výsledkem války je Izrael. Propagandou bylo vše organizováno tak, aby to vypadalo, že těmi, kteří ve válce nejvíce trpěli, byli Židé, a v žádném případě ne Slované, nebo např. Francouzi. Vraťme se k Balkánu — po boku Tita bojovali Srbové, Chorvaté byli s Němci; ale v závěrečné bilanci byli vítězi Chorvaté. Stejně je to i s Židy. Za prvé, koho Němci povraždili? Velká část z nich, to byli smíšené Židé, buď pokřtění, nebo liberální ve víře, zřídka orthodoxní, a tím spíše se neocitl v Hitlerových

37) V dobách bývalé Jugoslávie.

mučírňách žádný z vůdců Sionismu – stihli emigrovat, protože znali podstatu toho, co probíhá.³⁸ Avšak pronásledování Židů, spolu se zvláštní interpretací všech těch událostí, umožnilo vytvořit stát Izrael. Zemičku jim přidělili ... Do dlaně by se vešla; ale — jak se říká — místo u stolu už musejí mít. Tato země je však vybojována na Arabech. A ještě k tomu – Arabové jsou teroristé a ne Židé!

Třetím výsledkem války je Evropa. Co by ještě mohlo donutit (evropské národy) k sjednocení, když ne globální válka? A hle, již je možné považovat území od Turecka po Norsko za jeden stát. Vše bude společné – vláda, peníze, zákony. Vše je dojednáno (koordinováno) s Amerikou, aby při obecném sjednocení nedocházelo ke konfliktům.

Který z těchto výsledků je nejvýznamnější pro satanisty? To nevíme. Myslím si a viděl jsem, že toto jsou stupínky jednoho žebříku, schodů vedoucích do království antikrista. Až přijde, tak už bude vše připraveno: naprostá centralizace, spočítání všichni lidé, každý bude mít své číslo a kartu a v ní bude vše, dokonce i osobní postoje a světonázor. Za pomoci této karty bude možné kontrolovat pohyb člověka po zemi, pod zemí i pod vodou. To vše bude.

Samozřejmě, (d'ábel) bude chtít, aby se mu lidé poklonili dobrovolně, stejně jako svět přijal Krista. Avšak je to dobrovolnost, se kterou jde dobytek na porážku. Dobytče jde sice samo, ale po stranách jsou pastýři s biči. Lidstvo se již nachází v myši pasti, i když ještě dost sýra zbývá, proto Spasitel podotkl, zdali nalezne alespoň jednu věřící duši. Přijali jsme podmínky tohoto světa, již jsme na ně přikývli. Lidé nejenže souhlasili, ale sami utvářejí svůj systém závislosti na tomto světě. Jestliže jsi již přijal pravidla hry, tak budeš hrát až do konce, v daném případě – do Strašného soudu.

Vyprávěl jsem tak hrůzostrašné příběhy, že hroznější to už být nemůže. Slyšet o těch hrůzách však není to, co vidět je; vidět to vše je mnohem strašlivější a odpornější. Není však dobré

38) Tímto nechceme v žádném případě zlehčovat skutečnost, že za druhé světové války krutě trpělo a bylo zabito veliké množství nevinných Židů; pozn. red.

hovořit o všem, aby se kvůli obrazům budoucnosti už dnes v li-
dech nerozhořelo zoufalství.

Ano, zdá se, že to nejreálnější z toho, co existuje v tomto světě, je smrt. Avšak právě v její realnost nikdo nechce věřit, přesněji, smrt se zdá lidem stejně nereálná, jako se jim zdá být iluzorní celá lidská existence. Jenže lidský život není podvodnou inscenací, protože pak by byl klamný, u Boha však neexistuje klam, Bůh je Pravda. Život je iluzí v tom smyslu, že rychle plyne, a v tom, jaký k němu má vztah sám člověk; jak se říká, veškerá naše bída je v nás samých. Člověk se k rychle uplývajícímu životu staví jako k věčnosti a zanedbává tu největší realitu – smrt. Mluv s někým o smrti — a ještě k tomu o jeho — a stane se z tebe nepřítel. Jenže proč?, či snad on, já nebo onen, budeme žít věčně? Jednoduše, snažíme se o smrti neuvažovat, ale scho-
vat se před ní pštrosím způsobem – v případě nebezpečí strká hlavu do písku a nebezpečí – jako by nebylo! Podívej se, kolik svatých si dávalo do své kelie rakev, a kvůli čemu? Pamatování na smrt, jak říká svatá tradice, je zárukou spásy. A hle! Jací to byli lidé, praví lidé, synové Boží, kteří si před očima stále drželi vzpomínku na smrt – rakev! To se vztahuje na mne, na nás, hříšné, zvláště pak na lidi poslední doby, protože to vše (*nesprávný postoj člověka ke smrti*) nás táhne k iluzi o věčném životě zde na zemi – tak už jsme dokázali sami sebe oklamat; nu, už zbývá jen málo a obstaráme si elixír věčného mládí.

Stejně jako oslovi přivazují před oči mrkev, aby za ní celou cestu utíkal a nerušil svého majitele zastávkami, tak i ďábel lidstvu předkládá mrkev věčného, hříšného života na zemi, aby se za tím hnalo. Prý kvůli čemu se zabývat duchovní činností, modlitbou, půstem a ještě k tomu milováním svého bližního? Buď věř v to, že tě po smrti čeká pouze vlhká hlína, ve které zetlíš a rakev ztrouchniví, nebo důvěřuj v to, že už existují metody omládnutí, prodlužování života, zabránění stárnutí a vůbec vše, co si budete přát. Jestliže jste však už příliš nemocní, a žít se chce, tak vás zmrazíme! Až vás rozmrazíme, tak již zcela jistě bude vše objeveno a vy budete žít věčně! Jenže to jsou bláboly pro pošetilce, ale lidé tomu věří, věří, nešťastníci. Ano, na zemi se můžeš sjednotit s věčností, na vlastní oči se přesvědčit o tom, jaká je skutečnost, o opravdové věčnosti a nepodléhat

pak satanské fatamorgáně. Apoštol Pavel, ct. Serafim Sarovský a mnoho dalších spravedlivců se stalo hodnými vidět krásu rajských příbytků! Stejně tak ještě větší počet modlitebníků bylo ozářeno nestvořeným Tábořským světlem. Není taktéž zárukou pravé reality také to, jak vypadali lidé Boží a lidé satana?

Jak se tedy spasit v této strašné a zhoubné době? V současnosti přicházejí někteří teoretici, kteří se domnívají, že se prý člověk nemůže spasit – když se Bohu zachce, pak bude spasen, nebude-li se Bohu chtít, není spása možná. A to vše bez vztahu ke skutkům člověka.³⁹ To je přímo jakýsi kalvinismus⁴⁰, podle kterého vlastně nemá úsilí o spásu smysl, když spása není možná: „Hřeš, můj bratře, hřeš, jak jen si bude tvoje duše přát, a snažíš-li se zalíbit (Bohu) nebo nikoliv, je to stejně jedno, protože na tobě nic nezávisí.“

Ne, tak to není. Samozřejmě, bez Boží pomoci nemůže být nikdo spasen; sám Spasitel to řekl svým učedníkům. Avšak pomoc Boží se připojuje k lidskému úsilí, k jeho dílům a snaze. Veliký biskup sv. Jan Zlatoústý řekl, abys přinesl všechno, co je tvé, a to, co se nedostává, pak doplní Bůh! Jenže nám chybí horlivost, a proto spásy dosahujeme skrze soužení, ano i nemocemi. A střídmostí, střídmostí ve všem. Věštění (*např. horoskopy atd.*), konsumismus, je strašlivou uzdou ďábla nasazenou lidem. Vše je založeno na zisku a nemá to hranic.

Začal jsem své vyprávění od prvního vidění tím, jak lidé padali do pekla, a co je tam táhlo. Tak jak tedy?, není možné mít auta, domy, nábytek? Jednou, před několika lety, ke mně s prosbou o modlitby přijely dvě ruské rodiny, uprchlíci z Gruzie. Překvapil mě jejich útek a to, jak probíhal. Vycestovat již nebylo možné a všichni, kdo se o to pokusili legálně, tj. dodrželi všechny formality, aby mohli vyvézt veškerý svůj majetek, úředně si zařídili, co bylo požadováno k vyvezení aut a nevím čeho všeho, byli na hranicích nebo cestou k nim oloupeni a vytrpěli veliké

- 39) Spása prý vůbec nezáleží na člověku samotném, nýbrž jedině na Bohu; koho Bůh nechce spasit, ten bude o spásu usilovat zbytečně; zachce-li se Bohu spasit člověka, pak bude spasen v každém případě. (Podobný mylný názor — o předurčení některých lidí ke spásě a jiných k zatracení — zastával ve své době i blaž. Augustin.)
- 40) Druh protestantů, evangelíků

násilí, byli téměř zabiti. Moji hosté uvažovali moudře: „Bůh dal, Bůh vzal, jen abychom zůstali na živu a to ostatní přijde.“ Jediné, co tito uprchlíci měli, bylo: auto, ve kterém jeli, a teplé oděvy v kufru. A když přijeli sem, tak jim Bůh ve své prozřetelnosti tady dal ubytování a auto si mohli legalizovat.

V tom to spočívá – ve vztahu k věcem. Jeden bude věci zachraňovat a dokonce při tom nemyslí ani na své bezpečí, vždyť je získával celý život. Pro druhého jsou pouze prostředkem, ale ne cílem. Proto člověk s takovým vztahem k věcem nebude vynakládat žádné zvláštní úsilí na to, co se nazývá „prestiž“. Stačí, když se budu cítit dobře. A to je správný přístup – zvláště v naší době. Není zapotřebí shromažďovat věci, jejichž význam vám buď není zcela jasný, nebo je bude možno použít teprve, až uplyne mnoho času. Kupujete je kvůli tomu, že je mají všichni. To nejde. Pouze to, co je skutečně nutné, a ne to nejdražší, ale obyčejné a spolehlivé. Obzvláště se to týká šatů, oděvu zimního, teplého. Princip je stejný – kvalita, přirozená a dostatečná, maximální hřejivost.

Velmi opatrný musí být člověk ohledně elektroniky a elektronických přístrojů. Tito domnělí přátelé se v okamžiku změny na zjevné a nelítostné nepřátele – jakýkoliv přijímač je současně také vysílačem. Nejednou jsem na toto téma besedoval s odborně vzdělanými lidmi. Obzvláště se to týká televize; okolo tohoto „zázraku“ civilizace se vedou veliké diskuse. Myslím, že tato otázka se netýká pouze a tolik samotného televizoru, jako spíše jeho používání.

Lidé dnešní doby se na jedné straně vzájemně setkávají nadbytečně, ale na straně druhé, což nás nepřekvapuje, je velký nedostatek kontaktů a společenství. Jde o to, že mezilidské společenství — stejně jako vše, co člověk v současné době činí, — se děje ve spěchu. Ke vzájemnému kontaktu a vztahu dochází buď na pracovišti, nebo na cestě, kdy člověk není v pokojném rozpoložení, buď je rozrušený, nebo unavený. Chybí nezbytná přestávka pro vzájemný mezilidský vztah v klidném stavu.

Dnešní člověk má veliké množství zbytečného času, a to jsem se nepřekřekl, je zbytečný; protože je volný, je i zbytečný. Tak je to ve všem: v jídle, odívání, bydlení. Všude je nadbytek

(zbytečnosti), což je velmi nebezpečné pro duši. Nadbytek času je však obzvláště nebezpečný, protože samotný fakt, že se objeví zbytečný čas, svědčí o nepřítomnosti duchovního života, je znamením oklestěnosti způsobu života. Pohleďte, na úkor čeho se objevuje nadbytečný čas. Na úkor práce? Ne, cokoliv, ale práce na posledním místě nebude. Samozřejmě, o definitivně padlých lidech – alkoholících, narkomanech nechci hovořit; toto téma, přestože s tím naším souvisí, přece se od něho už odklání.

Takže práce je pro člověka v dnešní společnosti na prvním místě. Navíc, dokonce i věřící lidé se na jaře zabývají zahrádkářskými pracemi bez ohledu na to, jestli je neděle, Strastný nebo Světlý týden, je jim to jedno, projevuje se tu jakási hrubost či nevšímavost (*k duchovnímu životu*). Z toho plyne, že nadbytečný, volný čas není. A ještě k tomu – všichni nařikají kvůli jeho nedostatku. Jenže toto přece je volný čas a je ho veliké množství, odkud tedy pochází?

Jedná se o ten čas, který má být využit pro duchovní činnost, tedy na modlitbu, nebo ke čtení duchovní literatury, a sem patří i pěstování pro duši užitečných (*mezilidských*) kontaktů, společenství. Tento čas je ale utrácen pouze na zábavu. Dábel naučil člověka, aby si zorganizoval svůj životní styl tak, aby v něm zcela scházel čas pokoje, čas promyšlení uplynulého dne, týdne, měsíce. Vše je nahrazeno zábavami. A právě v tomto systému bavení lidí bylo televizi přiděleno čestné a privilegované místo. Lví díl volného času „sežere“ právě tato modla současné civilizace. Nazval bych ji strašlivým despotou a tyranem, pod jehož vládou se většina lidstva ocitla v takovém otroctví, jaké svět ještě neviděl. Vždyť dřívější otroci vnímali své ponížené postavení, protože mu byli podrobeni cestou násilí. Jenže v naší době se jedná o otroctví dobrovolné a — na první pohled — příjemné. A jen hořké plody bezduchovnosti, bezcitnosti, morálního rozkladu ukazují, že tady, stejně jako v jakémkoli jiném otroctví, má výhody pouze pán (majitel otroků). A rohy tohoto pána probleskují skrze obrazovku *televize*. Proto v tomto systému přípravy lidstva na příchod antikrista nebyla televizi přidělena pouhá role „žrouta“ volného času; její rozkladná a ničitelská role je totiž mnohem širší. Člověk sleduje nové zprávy, dokonce i pravoslavný, a připadá mu, že je to každopádně po-

třebná a užitečná věc, nikoliv škodlivá. Jenže vlastní zprávy trvají pouze malou chvíli, a ostatní je analýza událostí – tedy jaký pohled na to, co se stalo, si mají konzumenti televizní produkce vytvořit. Jména těch, kteří si objednávají tyto komentáře, těch, kteří kontrolují podávané informace, nesmějí být uvedena, a tak je vše jasné. Psychotropním působením televizních programů dochází k tomu, že se v člověku ničí schopnost samostatného přemýšlení, pochopení probíhajících událostí a posléze – formování vlastního názoru na svět.

Zmínil jsem se prve o poškození současných vztahů mezi lidmi. Kořeny této nedostatečnosti spočívají právě v tom, že chybí individuální myšlení a chápání probíhajících událostí, což souvisí s vlastním světonázorem. To však žádným způsobem neospravedlňuje volbu, kterou každý současný „jednotlivec“ činí.

Říkal jsem již, že u matky v kuchyni vždy někdo byl. Večer po jídle se stavěl veliký samovar a všichni, kdo zůstávali na noc, usedli pít čaj. Začínala beseda. Jak to bylo zajímavé! Kolik poučení bylo ve vyprávěních těch prostých lidí. Otec se posmíval naší zálibě trávit večery v kuchyni, domníval se, že vzdělaný člověk nemůže od sotva gramotných lidí nic načerpat. Avšak, když s námi strávil několik večerů, změnil svůj názor. Všichni lidé, kteří se tam scházeli, byli pravoslavní, světa znali, a to nikoliv z televizních zpráv. Vyprávěli o těch událostech, příbězích ze života, jichž byli sami svědky nebo je slyšeli od očívidců. V tom všem se hledala poučná stránka věci, důsledky toho, co se stalo, jednak jako působení Boží prozřetelnosti i jako svobodný projev lidské vůle. V těchto diskusích se objevovaly různorodé lidské myšlenky, odlišné postoje ke světu. Lidé tehdy uměli nejen si (*vyprávěni*) vyslechnout, ale také je vnímat, a celkově raději naslouchali, nežli hovořili. I když, opakuji, každý z přítomných měl co říct.

Malá odbočka k něčemu zajímavému. I když celkově se zdálo, že je v impériu blahobyt a hojnost, tak tito prostí lidé již tehdy viděli přicházející katastrofu. A nebylo to ani tolik z důvodu jejich kontaktů s optinskými a nebo kyjevskými starci či kvůli naslouchání kázání spravedlivého Jana Kronšadtského,

spíše jejich vidění budoucího pramenilo z jejich schopnosti sledovat probíhající události a učit si závěry nikoliv na základě materiální hojnosti lidí okolo, nýbrž z toho, jak si společnost zachovávala duchovnost. A právě ubývání víry — nikoliv víry v existenci Boha, ale pokles víry jakožto zachovávání Kristových přikázání — to tyto lidi přivádělo k myšlence, že přicházející pohroma je nevyhnutelná. Ještě se pak vrátím k tomu „kuchyňskému společenství“, ale nyní o našem životě.

Ano, současné mezilidské vztahy na takové úrovni prostě nejsou možné. Jde o to, že i když se lidé shromáždí společně za jedním stolem, to, co je především rozděluje, je vztah k víře. Jak praví (v žalmu) moudrý David: „Říká blázen ve svém srdci — není Boha!“ Odmítání existence Boha, to je bláznovství a spolehlivá cesta k pomatenosti. Není to však bláznovství pohanů, které učili apoštolové a svatí otcové prvních dob křesťanství. O pohanech dneška řekl apoštol, že „zdravé učení nepřijmou, ale podle svých žádostí si vyberou učitele, kteří by lahodili jejich sluchu, a od pravdy odvrátí sluch a obrátí se k bájím“. Je tedy možné mít normální (*mezilidské*) společenství v takových podmínkách? Lidé si zamilovali hovořit, ale ne naslouchat, poučovat druhé, ale nikoliv sami se učit. Co táhne všechny za společný stůl? Opájení alkoholem, hojnost jídla, tedy to, co je na stole, a ne ti, kdo jsou za stolem. Nic pro duši užitečného v takovém prostředí vzniknout nemůže, protože o Bohu, jak učili svatí, s plným žaludkem mluvit nelze, a ještě k tomu s opilou hlavou — to už vůbec ne!

A ještě jedno strašné zlo od televize, ale, bohužel, zdaleka ne poslední. To zlo spočívá v podrývání autority Církve. Podrývání plánovitě a ďábelsky chytré; tkví v posměšcích nad duchovenstvem, nad pravoslavnými obřady, proti křesťanství je staven okultismus, pohanství. Vše je prosáknuto nenávistí k Pravdě. Neuběhne mnoho času, a televize začne veřejně znevažovat Krista a vysmívat se svatým. Mimořádnou nenávistí budou proniknuty pořady o Bohorodici, vše bude přetékat jedem pekelné zloby. Zahaleno závojem humoru a komedie — „všemu se smějící peklo“ — dovede do konce započaté dílo posmívání se všemu Božímu, duchovnímu. Konec bude spočívat v tom, že se objeví ten, kdo se bude snažit nahradit Boha sebou samým.

A vstoupí do všech domů najednou. Cože?, jak může člověk vejít do každého domu? Již jsme říkali, že všudypřítomnost – to je jedna z vlastností Boha, dokonce i andělé se přemísťují v prostoru a existují v čase. Takže, učí-li Církev, že antikrist přijde najednou do všech domů, tak si protiřečí?

Jistěže nikoliv. Církev svatá, obecná a apoštolská je nádobou pravdy, Boží pravdy. Antikrist napodobí všudypřítomnost a vstoupí do všech domů současně za pomoci televize. Každý člověk ho přijme ve svém příbytku a přijme ho dobrovolně! A přijme ho, přijme, protože sám chtěl být k tomu připravován a připravil se odpovídajícím způsobem, vždyť nevnímal poučení Dobrého Pastýře utéci do pouště. Jenže to mu je „proti srsti“, smutno a nezábavno je „vyzáblému“ – a ještě k tomu v poušti!«

„Otče Antoniji, ale kde je nyní tato poušť?“ nevydržel jsem mlčet.

»Ach, ty můj dobrotivý svatý otče, ty nepřemýšlíš, ano, omítka na tvém chrámu ti bere více času, než je nutno, jak se domnívám, jinak bys mi nekladl takovou otázku. Nu, odpusť mi, starci! Tlučete do toho, co je vnější, a málo se trápíte vnitřním. Jediný chrám, rukama neučiněný, (*postavený*) v lidské duši má cenu jako deset chrámů kamenných! Běda, římský katolicismus *propadlý vnějškovosti a formálnosti* se založil na ubohém Petrovi a působí svým vlivem i na nás — a po sjednocení s uniaty ještě více — takže i my vše poměřujeme vnějškově, proto ty různé kříže a mitry⁴¹. Přečti si spisy mučedníka biskupa Ilariona Trojického, to byl moudrý biskup. Mám výňatky a výpisky z jeho přednášek.

To nejdůležitější na poušti je jednotvárnost, nic nepřitahuje oči, vše je stejné. Dábel vytváří fatamorgánu (*přeludy*), buď jako zeleň, vodu, nebo nakonec zlato. Hodnotu však má jen obrácení se ke Kristu, jak pší svatí poustevníci, vykonat modlitbu, pokřížovat se, a vše zmizí. Stejně tak i dnes je nutné snažit se o takový stav duše, aby tvůj pohled k ničemu nepřilnul, aby se ti vše kolem stalo pouští, a když spatříš nějaké pokušení, tak

41) Různá církevní vyznamenání, duchovenské hodnosti: právo nosit zlatý náprsní kříž, kříž s ozdobami, mitru atd.

se pomodli, pokřižuj a vyzpovídej. Odsuzuj sebe, že jsi v poušti uviděl pokušení; to totiž znamená, že jsi je chtěl uvidět, přesněji, byl jsi k tomu rozpoložen.

Proč se divíš? Uvedu ti jeden příklad. Jde lesem houbař, kolem něj je spousta prašivek, ale jeho pohled na nich nespočine, nevšímá si jich. Význam má pouze jít k jediné houbě, která je dobrá, – ihned ji spatřit a zdálky ji rozpoznat. Tak si počíná dobrý houbař, jeho košík bude plný. Avšak špatný houbař, který hledí pouze na prašivky, si nevšimne dokonce ani velikého hříbu! V košíku takového houbaře není nic k vidění. Viděl dobrý houbař prašivky? Viděl, ale nevěnoval jim pozornost, jeho pohled se na nich nezastavil. A tak bude vzpomínat pouze na dobré a o tom vyprávět, jeho duše bude jásat.

Stejně je to i s hříchem. Když člověk vidí okolo sebe samý hřích a jenom hřešící lidi, věnuje tomu pozornost. A tak či onak nechává, to, co viděl, vstupovat (*do svého nitra*) skrze svoje myšlenky, a stává se tak účastníkem hříchu. Neobracej pozornost na všechnu tu nepravost, ale spal své vlastní nedostatky, s nimi bojuj, na ně se rozhořči, a neposkvrníš se. Tak tady máš tu poušť. Jinak, jedenkrát jsi se podíval – pobouřilo tě to, podruhé – a již jakoby se v tobě objevil zájem, čím se to vlastně lidé zaobírají, po třetí – zachtělo se také to vyzkoušet! Tak to je, a proto se mluví o útěku do pouště.

Na druhé straně je však nutno chápat to i doslovně, vždyť úplné a absolutní kontroly nad námi se antikristu u nás⁴² nepodaří dosáhnout; ano, dokonce i na Západě jsem uviděl lidi skryté před jeho rohatými sluhy. Bůh to nedopustí (*aby ďábel dosáhl absolutní kontroly nad všemi lidmi*). Jistě, kdo chce spásu a kvůli tomu opustí komfort a pohodlí města, vydá se na nějaké pusté místo, takový bude ve větším bezpečí. Jenže, lidé se budou konejšit tím, že je spása možná všude až do Druhého příchodu (Kristova). Hle, brzy budou všem přidělovat čísla, aby pro antikrista udělali součet, pak zavedou speciální karty – pasy⁴³, a to je závažné, protože pak bude možné určit místo, kde se každý člověk nalézá. Je možno se obejít i bez toho? Je to možné, pouze

42) Tj. v Rusku

43) Myslí se – osobní průkazy

nebude možno obchodovat, nakupovat, získat byt apod. Pro tato čísla a pasy si půjdou dokonce i ti, kteří se počítají za pravoslavné, budou na ně stát frontu. A co?, hovoří snad svaté Písmo a Tradice o něčem jiném?!

Tak to je ona, tvá poušť, v níž lidé doufající v Boha dostávali pokrm od andělů, nebo jim stačilo tak málo, že to mnozí dnes považují za pohádku, která je proti rozumu!

Ach, tenhle rozum! Jeden si nožem řeže chléb, a druhý nožem připraví člověka o život. Rozum, rozum – to je lišácký trik, neexistuje taková podlost a špinavost, kterou by rozum nedokázal ospravedlnit, prokázat, že nejsou důvody, kvůli nimž by jakákoliv ohavnost neměla být provedena. A tak bude ospravedlňovat i přidělovaná osobní čísla, nové pasy i ... 666! Vždyť čísla nebudou dávat bezduchým tělům, nebo kvůli tomu používat narkózu, ne, rozhodně ne! Lidé budou všemu rozumět, vše budou chápat, ale jejich rozum si najde ospravedlnění, dozajista je najde. Člověk, který je již vnitřně připraven ke zradě, se bude utěšovat argumenty rozumu.

Těžko se mě, stoletému starci, o tom hovoří, ale příprava bude taková a stejně tak i výcvik, že o vysokých věcech, věřte mi, nebude ani řeči. Jak by tam mohlo zaznít: „Miluj Boha svého!“ Zradí sami sebe, ženu i děti, i své tělo! Apoštol lásky⁴⁴ obviňoval toho, kdo byl přesvědčen o své lásce k Bohu, ale bližního svého nenáviděl, říká: „Kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, Boha, jehož nevidí, kterak může milovati?“⁴⁵ Přičemž pod bližním se rozumí ani ne tolik pokrevní příbuzný, jako spíše lidé, kteří nás obklopují. Avšak zrádce poslední doby, to je zrádce i svého vlastního potomstva, připravený vše zhltnout a zničit kvůli okamžiku pozemského života; takový nechce přijít k rozumu a pochopit, že zrazuje především sebe samého a odevzdává se ne do rukou pozemských tyranů, ale do věčného mučení v pekle. Zrazuje, zrazuje. Když se narodil, byl pokřtěn, nacházel se v Božích rukách. Ale má svobodnou vůli a chápe, kde je dobro a kde zlo; leč přesto se vědomě odevzdává ze synovství Lásky do otročení zlu! A tam je to strašné!

44) Jan evangelista

45) 1. Jan 4,20

Zamysli se, můj drahý otče svatý, Matka Boží se obávala přechodu, pouze přechodu(!) z pozemského života k životu věčnému, obávala se možného (pro Ni možného, pro nás však nutného a zákonitého!) setkání se služebníky tmy! „A lidé se tě zříkají, Bože, odevzdávající se na vždy svému i tvému nepříteli.“

Starec se odklonil na podušku a umkl. Ze zavřených víček vytékaly slzy po velikých kapkách – jedna, dvě, tři ... Rty neslyšně šeptaly slova modlitby.

»Myslíš, – pokračoval po několika minutách starec, – že jen tak (pro nic za nic) byl sarovský divotvorce, který zažil pozdvižení do rajských příbytků, připraven sám jít do pekla, jen aby se druzí zachránili?! Nikoliv. Je to vyšší stupeň lásky jako souhrn všech dokonalostí a to je, jestli chceš, Bohozření a Bohopoznání. Bůh dal svého Syna jako Oběť za naše hříchy, za hříchy celého lidstva. Apoštol Pavel sebe dává jako oběť za pokolení Židů. Ctihodný Serafim – za křesťany z pohanů. Tito a tisíce dalších, kteří prošli cestou získávání dokonalosti, cestou připodobnění se Bohu, byli připraveni obětovat se kvůli zbloudilým ovcím. Oni nejen četli, ale také poznali, že „tak Bůh miloval svět, že i Syna svého Jednorozeného dal“⁴⁶.

„Otče Antoniji,“ ptám se, „a bude také válka?“

Starec se hořce usmál: »Ó pokolení nevěrné, do kdy budu s vámi?!, vzpomínáš si na to, co?, báťušičku? A o čem tu asi mluvím, otče Alexandře? Válka se vede od stvoření světa a bude trvat do Druhého příchodu Krista Vykupitele! Jestli bude a nebo nebude válka lidí, není tak důležité, protože válka je důsledek a ne příčina. Příčina tkví v duchovnosti a v nasměrování ducha. Podívej se na Konstantinopol obleženou pohany, našimi předky – Slovany. Obklíčení si však — přes všechny své hříchy — zachovali vědomí či chápání toho, nazvi to, jak chceš, že právě hříchy jsou příčinou všeho úpadku. Bůh je s námi, dokud jsme my s Ním. Řekové se odvracejí od hříchů, postí se a modlí, a Bůh koná takový zázrak, že, po namočení řízy Matky Boží v moři, začíná bouře, kterou jsou koráby pohanů rozmetány do všech

stran. Jak jen podivuhodné byly skutky Boží, potvrzuje ten fakt, že následně po tomto zázraku většina Slovanů přijala křest. Tak tady máte válku. Vést takovou válku musí každý se svými hříchy. A na úspěchu v této válce na poli duchovním bude záviset i úspěch v pozemském životě.

Poslední časy. Jakmile o nich evangelisté začnou hovořit, ihned se ztrácí ta podivuhodná, jak bych řekl, přesnost až pedantní důslednost jejich vyprávění. Hled', jak je Písmo naplněno jemnými detaily, jak přesně je podáváno, a je to pochopitelné, neboť to psali lidé vedení Duchem Svatým. Zcela jinak to však je, když řeč přijde na dobu před Druhým příchodem Krista. O čem píší evangelisté? Mluví o duchovním zchudnutí a poklesu lidí. To se však dá už jen ztěžít nazvat zchudnutím či úpadkem, jedná se totiž o jakousi démonizaci lidstva. Protože tito padlí duchové jsou nositeli všech špatností: pýchy, opilství, smilstva, ziskuchtivosti, vládychtivosti, bezbožnosti. Důsledkem toho pak se dějí na zemi katastrofy, jimiž jsou: zemětřesení, strašlivé nebeské úkazy, nevídané nemoci, války adal. Právě zničení duchovnosti způsobí záhubu všeho pozemského. Sám Spasitel řekl, že dne ani hodiny konce věků nikdo, kromě Otce, nezná; zapotřebí je bdít, abychom nebyli zastíženi nepřipravení, jako špatný hospodář, když přijdou zloději. V Písmu není ani náznak data nebo určení lhůty, aby bylo možné to vypočítat.

Jenže člověk se vždy snaží proniknout do cest Božích, kolik jen bylo pokusů stanovit rok, nikdy to ale nevyšlo! Příchod konce bude nenadálý, tedy nečekaný. Zde vzniká pocit rozporu, vždyť evangelium bylo hlášáno veškerému stvoření a víme přece, že je to jeden z příznaků konce světa. Přitom zvuk archandělské trouby má být neočekávaný. Není čemu se divit, k žádnému rozporu nedošlo. Hle, Židé tisíc let očekávali příchod Mesiáše na svět, jak usilovně studovali Zákon a prorocství!, a když Spasitel přišel, v lidském obydlí se nenašlo místo pro Boží dítě!

Židé potom jako první slyšeli svaté Evangelium z úst samotného Boha, a co se stalo? – nejdříve: „Hosanna,“ a za pár dní nato: „Ukřižuj, ukřižuj Ho!“ Toto Evangelium jim nebylo vhod, rušilo jejich pokoj, život, na který byli zvyklí. Pro Židy bylo přístupnější a jednodušší učení lidské, učení předků, a to násle-

dovali. Podle tohoto učení i nadále stále pokračují v očekávání příchodu mesiáše jako krále králů, kterého židovský národ učiní vládcem nad celým lidstvem. Avšak dostanou antikrista.

Stejně tak i v současné době; všichni uslyší slova Evangelia, přesněji, doslechnou se. Naslouchají, ale vlastně neslyší a nevnímají. Neslyší učení Církve, Archy záchrany pro poslední doby a půjdou za naukami lidskými; odvrhnou pravdu a budou se opájet báhorkami, jak to předpovídal apoštol (*Pavel*). Není jim vhod učení Církve, protože překáží životu zbudovaném na základě uspokojování svých žádostí a chtíčů. Církev, jež jim dala svaté Písmo, budou nesmyslně urážet a hanit. Hříchy nehodných církevních služebníků budou prohlašovat za poklesky a nectnosti Církve. Církev jim vadí, protože Církev je nádobou naplněnou Duchem Svatým, který je Duchem Usvědčitelem! Je žalobce světa a světa. Avšak ne toho světa, jaký byl stvořen Bohem, světa prvostvořené čistoty podstaty a ducha, nýbrž světa strženého a unášeného hříchem. Světa holdujícího hříchu. Světa pokrouceného smyslností a chtíčem, světa umírajícího a snažícího se učinit účastníky svého zmaru co nejvíce lidí, a tím zahubit jejich duše.

Stejně jako vodní vír po potopení lodi zachvátí ve svém strašlivém objetí vše, co je menší než on, tak i nyní zkáza světa, jakožto oblasti podřízené podnebeským duchům zloby, zachvátí do záhuby mnoho, mnoho životů. Rozdíl zde je — a to rozdíl podstatný — v tom, že tyto životy se již dříve oddaly hříchu a jeho otcí – d'áblu. Neviděl jsem člověka, který by toužil po spáse a krácel touto cestou, cestou spásy, aby nedostihl, nakolik je to jen možné, tichého přístavu. Tento přístav je pouze jeden – Kristus! Jak pravil Apoštol – že pro něho je život v Kristu jako smrt v Kristu. To je ten tichý přístav. Tíže a trápení jsou pro toho, pro koho se pozemský život stal osou všeho existujícího. Ale vždyť tento pozemský život je zářivým vyobrazením toho, co není, a nebo i když je, pak jen na velmi krátkou dobu. O smrti, myslím, jsem už hovořil, tak není zapotřebí se opakovat, ale stejně – co je reálnějšího?! Ze všeho pozemského nejskutečnější je smrt!

A zase otázka – jak to, že Hospodin Bůh – Jsoucí, Jahve, za největší realitu ve stvořeném světě určil smrt, tj. nebytí? Smrt je totiž odtržením od Jsoucího, oddělením od Prozřetelnosti Boží – to je smrt a nebytí. Bůh nestvořil smrt, vyloučeno, je naprosto nemožné, aby Život stvořil smrt, aby Láska porodila zlo. Smrt spočívá v nepřátelství k životu a ve skutečích, jež jsou protichůdné vůči Lásce, protože Bůh je Láska, jak řekl apoštol (*Jan*). Proto smrt a peklo s jeho věčnými mukami i zlo nejsou přirozenými jevy, tj. není to nic, co by bylo vlastní Bohem stvořenému světu. Jinak by se dalo říci, že Stvořitel je tvůrcem dobra i zla. Ne, zlo je antiveličina lásky, odporuje jí. Peklo je antiráj, jeho antipod, stejně tak i smrt je antiživot, je působením proti životu! Co to znamená „satan“? Nepřítel! Jakékoliv protivení se Božským řádům a ustanovením je satanismus, a podle toho i smrt a muka, protože pouze v Bohu je blahodať a život.

Nikdo z těch, kdo strhávají lidské duše do záhuby, nemá žádné vlastní jméno. Je to pro zlo příliš mnoho, nedosažitelné a prostě nemožné, protože zlo je antikrist, anti Kristus, satan (nepřítel) Kristův. Veškeré jeho působení je zacíleno k tomu, aby se podobal Kristu. Především se snaží, aby lidi upoutal k sobě dobrovolně, nenásilně; i když i zde bude přítomno ono – „anti“. To z jedné strany; z druhé strany to pak budou skutky zcela proti cestě Kristově, dokonalé antipůsobení vůči Spasitelově cestě. Cesta Kristova – na zemi křížová ale na Nebi sladká a korunovaná v příbytcích Krále Slávy. Zapáchající cesta antikristova není ani na zemi sladká, a navíc – končí v pekle! Tím je řečeno vše, a každý ať si vybere, co chce. Leč mnozí budou bažít po uchvácení klamem jeho falešných zázraků. Ne antikrist, ale samotní lidé, kteří souhlasili, že na sebe přijmou znamení satanovo, znamení odporu vůči Bohu, budou pátrat po těch, jež nepřijali, budou udávat věrné a posílat je na mučení. První křesťané byli mučeni na veřejnosti, před zraky mnohých lidí, na shromážděních. Mučení vyznavačů poslední doby budou strašlivá, budou jim je tajně způsobovat okolní lidé. Činit tak budou lidé naučení duchy zloby, zde působícími.

A je tu ještě jedno zlo, které konají vlastníci televizních stanic, – učí lidi dívat se na běsy! Tato výuka již probíhá, na člověka ze všech stran hledí nestvůry. Tato monstra jsou nyní

nazývána mimozemšťany a ještě všelijak jinak, ale jsou to běsové. Za nějakou dobu se budou neomezeně zjevovat lidem, působíce ve službách antikrista a jeho posluhovačů. Tehdy bude o hodně těžší s nimi zápolit!

A nad tím vším bude panovat hlad. Hlad bude dvojí – hlad tělesný, a především, hlad duchovní. Bude několik neúrodných let, sucha, a to vše způsobí strašný hlad. Jenže to není hlavní příčina, neboť lidé si zvykli přijímat daleko více potravy, než kolik je zapotřebí k udržení života, mnohem, mnohem více. Ctihodné Marii Egyptské stačilo několik semínek a vláha rosy, aby žila a vydržela žár pouště. Ctihodný Serafim, sarovský divotvorce, se živil šťovíkem, bylinami, a každý den těžce fyzicky pracoval. Byli nasycováni blahodatí. Jenže, jenom oni? Zavrhli pomíjivé, sjednotili se s Životem, a dokonce i jejich těla se zachovala bez rozkladu navzdory zákonu smrti, jenž byl vnesen do přírody hříchem. S lidmi poslední doby se děje něco opačného – jedním z jejich modlářských idolů je jídlo. Jedí ne tehdy, když potřebují, ale jedí proto, že je co jíst. Zná vůbec současný člověk opravdový pocit hladu? To sotva, jinak, proč by potřeboval tolik různého koření a přísad, specialit, omáček, receptů na přípravu vybraných jídel. Jejich smyslem je vyvolat chuť sníst připravené jídlo. Skutečně, ten, kdo potřebuje jídlo kvůli podpoře sil, obejde se bez toho všeho, kousek chleba a doušek obyčejné vody mu zcela postačuje.

A ostré (alkoholické) nápoje, které otupují pocit přesyce-
nosti? Vše je to opakováním pohanských orgií. Jenže zapomínáme na to, že konzumováním smrti se jí zasubujeme a stáváme se jejími rukojmími. V současné době je lidstvo vykrmováno – opravdový výkrm. Podobně totiž jako zemědělec vykrmuje dobytek a drůbež připravované na smrt, na porážku, tak i lidstvo je připravováno k smrti a to především – k smrti duchovní. Rozdíl je jen v tom, že dobytek nemá svobodnou vůli a rozum, člověk jej chová a mění jeho přirozené vlastnosti (*šlechtí jej, aby se dal lépe vykrmit a zabít*). Jenže člověk má svobodnou vůli a rozum, nikdo ho nemůže přinutit, vše se děje dobrovolně. Hle – Život, a hle na druhé straně – smrt. Hle – Církev, která je Pravdou, protože je Tělem Kristovým a naplněna Duchem Svatým. Nebo

hle – hodokvas smrti, lživé zákony a pokušení světa. Každý si mezi nimi vybírá dobrovolně.

Na dnešní den budou mnozí vzpomínat na posledním Soudu se strašnou hořkostí a lítostí, protože ho nevyužili k získání Svatého Ducha. Nevěnovali pozornost hlasu Církvě, aby se napojili řekami živé vody blahodati Boží. Nezatoužili přivyknout půstu a modlitbě, dobrým skutkům, duchovnímu dílu. Získávali smrt a smrt dostanou. Proto je řečeno, že *(na Božím soudu)* žádný živý nebude mít ospravedlnění. Vždyť se nebude jednat o soud podle lidských představ, tj. prokurátor, obhajoba, poslední slovo obviněného – nic takového. Odsuzovat nebo ospravedlnovat budou člověka samotné jeho skutky, díla i myšlenky. A kdo si co vybral v tomto „údolí zármutku a putování“, k čemu směřoval a po čem toužil, to i dostane. Ten, kdo si vybral Život, obdrží věčný život a blaženost, a ten, komu se zdála sladší smrt, dostane peklo s jeho věčným mučením. A jak učí svatí otcové – tím hlavním mučením není kotel, ale nepřítomnost Boha!

Nyní, ať chceme nebo nechceme, přesto jsme neustále podepírání Jeho Prozřetelným působením a tak či onak napájení Jeho blahodati. Třeba skrze Slovo řečené při stvoření světa rostlinám a živočichům, samotnému člověku i světu.⁴⁷ Bez Boží prozřetelnosti by svět nemohl existovat ani na okamžik. Tato poslední doba je poslední kvůli tomu, že činy lidstva, uchváceného ďábelskými klamy, jsou namířeny k odtržení se od Prozřetelnosti. Z toho lze jasně pochopit, jak důležité je získat nyní Svatého Ducha – pouze v tom je záruka spásy. Písmo přesně praví, že doba kralování antikrista, bude trvat tři a půl roku. Zdálo by se, že tři roky není nic moc, ale i tato doba stačí k tomu, aby zůstala sotva jedna věřící duše; takový to bude hrozný zápas, a tak špatně na něj budou lidé připraveni. Nebdíme, ochabujeme, vše odkládáme na později. Odkládáme na později půst, modlitba – až potom, horlivost k přijímání Svatých Tajin – později, pokora – až pak, na dobré skutky – času dost. Zato jídlo – hojněji a hned, dům – teď, okamžitě, auto – velice po něm toužíme. A svět se zhroutí, tento mámvivý prach zmizí, a člověk bude chudý jako kostelní myš.

47) Tj. aby rostliny rostly a dávaly úrodu, aby se zvířata množila apod.

Antikrist přijde jako zachránce od sociálních problémů, ačkoliv právě kvůli jeho příchodu budou vyvolávány. Zplození pekla budou mít nesmírnou sílu a moc. Lidé, kteří připravují jeho příchod, již nyní drží v rukách hlavní bohatství země. Přelud současného blahobytu postupuje rychleji nežli jarní vody. Vzpomínám si na jeden z tréninků, generální zkoušku, provedenou s lidmi v Sovětském svazu. Stačilo 24 hodin, a všichni ti, kdo důvěřovali bankám, se stali chudými. Roky strádali, někdo na úkor břicha, někdo si pro to ničil zdraví, zdálo se, že budou mít na celý život. Jenže se to ukázalo být fatamorgánou.

Nyní to bude ještě horší, protože zasažen bude celý svět. Vše se bude provádět prostřednictvím státu, proto je zapotřebí mít s ním, jak je to jen možné, co nejméně styků. Zárukou toho je nepřijímání kódů. Žádné banky a kredity, neboť vše je pod kontrolou jedné rukou a jedné hlavy. V praxi se ukáže, že tyto ruce nejsou ruce, ale veliké pařáty, a hlava není obyčejná hlava, ale je rohatá. Místo tváře má zvířecí tlamu se strašnými tesáky. Proč jsou nyní všichni lidé tolik vyučováni, aby si zvykli na banky, výplatu dostávat v bance (*tj. přes účet*), důchod v bance. Neotálejí, všechny vhánějí do jedné stáje, a nelze říci, že pomalu. Velikým překvapením pro lidi bude, až se ukáže, že i poslední kopějka v jejich peněžence je sečtena, jak je tomu již na Západě.

Avšak, běda, nebude to překvapení poslední. Celá tato konstrukce blahobytu, vybudovaná současným člověkem, se ukáže být ocelovou pastí pro něho samotného. Past, to jsou pružiny, zatlač – a jsi na svobodě, dokonce i chyceným zvířatům se to občas podaří. Jenže tady to tak nepůjde. Běs bude nevěřící či malověrné lidi ponoukat k tomu, aby na sebe vztáhli ruce. Hrozné je to, že je budou církevně pohřbívat (*konat zádušní obřady*), a říkat: „Zesnulý byl v čase sebevraždy ve stavu nepřičetnosti,“ a tím bude celá věc uzavřená. Jakoby soud nad ním, nebo nějaké řízení o odpuštění či potrestání bylo možné provádět na zemi. Tohle je něco na způsob římsko-katolických odpuštěk – koupil sis a už je ti odpuštěno. Pro jiného nešťastného člověka již sebevražda nebude něčím tak strašným, předcházejícího přece pohřbili, modlitby za duši vykonali – „se svatými upokoj...“ zapěli, a je mu odpuštěno; tak co mi brání? Mnozí a mnozí lidé půjdou do pekla za takového (církevního) zpěvu,

ukončivše svůj život sebevraždou a připravivše se i o tu nejmenší možnost zápasit za věčný život, za život v Životě. Viděl jsem mnoho rakví. Pozemšťané (*nad zesnulými*) pláčou a naříkají, zpívají za upokojení (duše), a okolo jásají běsové, spokojení nad tím, kolik se jim podařilo zahubit duši!

A živí budou závidět mrtvým. Ano, hrůza nemocí a válek, zkáza blízkých; nutné je mít velikou víru a naději na Boha, aby to vše člověk vydržel. Jak má ten, kdo je pyšný a chamtivý peněz, vydržet ponížení? Vždyť včera ještě on sám křičel: „Jestliže jsi moudrý, proč nejsi také bohatý?“ Včera se ještě samolibost přelévala přes okraj, a dnes – je ničím. Na vše přistoupí, na kódy, na „666“, a krví podepíše smlouvu se samotným ďáblem. Jenže ten to již nebude potřebovat! I tak už jsi jeho. Chvilku se budeš škubat, chvilku cukat, a pak si všimneš, že již máš na krku oprátku. Pokorné snášení ponížení ve dni přízračného blahobytu, to je ten úzký most vedoucí přes tři a půl roku trvající vládu antikrista. Proti komu bude obráceno žihadlo nepřítelova pokušení?, proti věrným věřícím. Nezlákal je zatím komfort a zlato, pokrmy a auta, tak tedy nyní zkusíme pod hrozbou smrti hladem svést je kouskem chleba. Těžké, ach, těžké je zachránit duši, když bližní, děti neměli dlouho v ústech ani kůrku chleba. Pouze věřící v Boha, věřící Bohu bude schopen vyvarovat se neodvratného.

Dá něco antikrist lidem? Samozřejmě, že nikoliv, protože nebude co dát. Co bude mít kromě shromážděného bohatství, ale toho bohatství, jež má cenu v tomto světě, který byl ďáblem uspořádán a jím samým byl také zničen kvůli snažšímu nástupu kralování lžimesiáše! Ony proslulé dolary budou jako v mé době „kerenky“ – na metry.⁴⁸ Zlato nabude svojí skutečné ceny – tj. žádné, jakožto kov, který se k ničemu nehodí – a tak nedá ani jídlo ani neochrání před chladem. Hodnotu budou mít pouze funkční věci, věci, bez nichž člověk nemůže žít, tedy sekery, pily, různé nástroje, obyčejná kamna ze železa.«

Starec zavřel oči a znovu skanula slza. Zdálo se, že spí, ale jeho rty ze zvyku šeptaly slova modliteb. Nevěděl jsem co dělat –

48) Kerenka – bankovka vydaná vládou Kerenského v r. 1917; „na metry“ – tj. nebudou mít žádnou hodnotu.

přerušit modlitbu je hřích, a navíc na tváři spravedlivého starce se odrážela únava.

„Otče,“ začal jsem nerozhodně, „možná bude lepší, když přijedu zítra?“

»Můj milý člověče, otče Alexandře, opravdu víš, co bude za sekundu, co bude zítra?! Ach, mládí, mládí, všechno určuje, vše rozhoduje. Méně svého, méně marností, a více poslouchat Boha. Neprosit o splnění vlastních přání, ale o odhalení Jeho Svaté vůle. Zítra však nepřijedeš, a proto není zapotřebí se starat. Přijed' raději až za dva dni, ale neodkládej svůj příjezd na později. S Bohem, otče!«

Teprve až na ulici jsem si všiml, že den je už na sklonku. Vše uteklo jako by to byl okamžik! Pouze loučení se událo jaksi v jiném tónu než celé setkání. Proč se nemůžeme zítra setkat? Nejspíš je starc unavený, pomyslel jsem si. Jaké však bylo moje překvapení, když jsem se doma dozvěděl novinku – druhý den ráno mám být u biskupa. Vždyť to vlastně není nic neobvyklého, ale přesto – taková náhoda!

Jak být spasen

Na příkaz vladyky bylo nutné vycestovat z města. Za jeden den jsem všechno nestihl, musel jsem jet i druhý den. Pak se zprávou o výsledku opět k vladykovi. Jednou větou, ráno třetího dne se mi nejméně ze všeho chtělo sednout za volant a někam cestovat, dokonce i za otcem Antonijem. Již jsem si vymyslel důvod, jak se před ním ospravedlním, ale v hlavě mi stále zněla jeho slova: „Neodkládejte příjezd dlouho!“ Dobře, pojedu.

Žena, jež mi vyšla v ústrety, byla očividně něčím rozrušená. Na moji němou otázku očima odvětila: „Báťuška onemocněl, ale Vás čeká.“ Ach, Pane, jak jsem mohl vůbec pochybovat, jestli mám nebo nemám jet!

Starec se sotva mohl trochu nadzdvihnout. Přitom však byla jeho tvář podivuhodně pokojná a vznešená.

»Poslouchej, otče svatý, co ti řeknu. Určitě budeš o mně, hříšném, psát. Kvůli tomu s tebou také beseduji. Ať už se to stane dříve, nebo později, moje jméno změň a o místě pohřbení ani slovo. Již jsem určil, kde mi mají vykopat hrob.«

„Báťuško,“ začal jsem, „příliš brzy o něčem takovém hovoříte...“

»Otče Alexandře, nemrhej zbytečně časem, nezbylo mi ho již mnoho. Poslouchej a zapamatuj si, možná, že se ti něco z toho bude hodit ke spáse.

V předvečer příchodu antikrista bude chaos v životě skoro všech zemí. V rozkvětu budou ti, kteří vyznávající platnost jejich náboženství, očekávají příchod falešného mesiáše. Na prvním místě jsou to židé a muslimové. Za nimi pak protestanté, kteří odmítají Božství Pána našeho Ježíše Krista, hlásají království Boží na zemi. Zesílení jejich vlivu je patrné již nyní, později ještě zesílí. To nejdůležitější pro ně nyní je mít ve vlastnictví zemi. Tajně budou skupovat vše, lesy, pole i řeky. Sibiř padne pod Číňany, možná, že urvou ještě víc.«

„Tak, kde bude snazší dosáhnout spásy?“ přerušuji starce.

»Kde Hospodin ukáže. Důležité je usilovat o spásu, a ne o spáse debatovat. Podstata antikristových „zázraků“ bude v jejich vábivosti. To znamená, že tyto falešné zázraky budou přitažlivé a okouzlující. Proto i pouhý pohled na ně je jednak hřích a také smrtelné nebezpečí. Nutné je se schovávat a uhýbat očima.

Avšak toto ještě není vše. Smyslem jeho příchodu bude mj. absolutní spravedlnost. Spasitel přišel ne ve svém Jménu, ale ve Jménu Otce, a přesto Ho nepřijali, a nad to – ukřižovali. I v současné době Ho v podstatě hanobí a křijují, odmítají Jeho Božství a převracejí Jeho učení. Antikrist přijde, jako by byl bůh; není bůh, ale jako-bůh, a jeho přijmou! Uznají ho za boha kvůli falešným zázrakům a okouzlujícím (vábivým) skutkům, tedy proto, že bude přitažlivým⁴⁹ a příjemným pro lidi. Církev-

ně-slovanský jazyk má výstižné vyjádření – *obolstitelno* (to, co vábí, svádí). Proto je řečeno, že se neospravedlní nikdo živý, pro něco takového nebude žádné ospravedlnění. Nyní jsou pseudo-učitelé velmi upovídání. Až však jejich skutky a slova projdou zkouškou Pravdy, bude zjevná celá jejich lživost. Antikrista však přijmou ve všech chrámech na zemi a budou ho uctívat jako boha. Zamysli se nad tím, důstojný otče, antikrist sám se neprohlašuje za boha, ale podlízavými zázraky dosáhne toho, že se mu budou (*lidé*) klanět jako bohu! V tom je právě ta hrůza, proto nebudou mít lidé ani nejmenší důvod k ospravedlnění! A kdo budou ti, kteří ho přijmou – lidé, pro které dnes Evangelium končí Tajemnou večeří. Vůči Golgotě jsou hluší. Utrpení na Kříži se týká pouze Jeho Osoby – to vše je tam – v Jeruzalémě před 2000 lety.

Víš, když nás *Čeka* tenkrát zatýkala, byli jsme jako ovce (nechci říct jako beránci, abych se tím nesrovnával se Spasitelem). Tiše jsme šli na porážku, bylo těžké si představit, že je vůbec možné něco tak nezákonného. Při tom jsme věděli, co jsou zač. Kolik jen prorokovali starci o těch časech, o vládě sluhů temnoty. Avšak seděli jsme a čekali, kdo bude další na řadě. Mnozí upadli do nástrah lsti. Jak velicí a moudří byli arcibiskop Ilarion, můj učitel, metropolita Sergij a mnozí další. Jenže se dopustili chyby, když se domnívali, že s běsy a služebníky temnoty je možné se domluvit. Domnívali se, že když se podaří zachovat vnějšek, tak vnitřní obsah zůstane samo sebou. Ach, ne; teprve mnohem později to vyšlo najevo. To stejné se děje i nyní, ale daleko více bude za čas.«

„Odpusťte, otče Antonii, a co slova apoštola o vládě a podřízenosti jí?“ přerušil jsem znovu starce.

»Ach, duše moje, – řekl starce, – neutíkal snad apoštol Petr z Říma, když se potkal se Spasitelem? A co apoštol Pavel, zachraňovaný v koši a spouštěný s hradeb? Nejedná se zde snad o pochopení reality a o odpor vůči satanismu? Jaké další příklady ti mám uvést?, tak třeba velkomučednice Kateřina nebo velkomučedník Jiří. Podříditi se je možné pouze ve věcech týka-

jících se světské moci – konat si své povinnosti, nečinit ozbrojené povstání. Bratři Makabejští jsou dobrým příkladem uplatnění síly proti těm, kteří hanějí Boha a to, co je Boží. Ber se cestou hloupé poníženosti a začneš klást otázky o svatosti jak Alexandra Něvského, vítězného, tak i Dimitrije, hubitele bezbožných Tatarů na Kulikově poli. Otázka za otázkou, jenže je proslavil (mezi svatými) Bůh! Když slyším takové „šťastné“ otázky, tak si vzpomenu na život biskupa Basila Velikého a ctihodného Jova, počájevského divotvorce. V jaké strašné době jim Pán dal, aby žili. Sv. Basil se modlil za záhubu císaře Juliána. Vidím, co chceš říci, že Julián byl odpadlík; ale byl císařem a císařem zákonným, všimni si toho! Nemodlíme se i za satanské „vládce“ s přáním, abychom se měli dobře?! A Pán potvrdil správnost postupu sv. Basila – Julián zahynul, a to nikoliv pozemskou zbraní, ale byl sražen kopím nebeského vojáka. A ctihodný Jov si s Poláky šel popovídat? Ne, on s nimi a jejich přísluhovači všemožně bojoval, a dokonce ani soudům se nevyhýbal tento spravedlivec! A ty mluvíš o podřízenosti vládě!

Dílo Boží je nutné konat s rozumem. Kdyby v záležitostech týkajících se vlády a vládnutí platilo, že nadřízený má neomezenou moc a podřízenému přísluší vždy jen hluboká pokora, pak by v Církvi nebyla nutná její katholicita⁵⁰. Jestliže by však Církev nebyla katolickou, tak by nezůstala ani pravoslavnou. Vždyť kolikrát byli ochránci víry v době, kdy vyšší duchovenská (církvní) vláda se stala heretickou, jednotlivci?! A co vše by se ještě dalo říci o světské moci?, metropolita Filip a patriarcha Nikon jsou zjevnými příklady. A hle, tito spravedlivci lačnickí po spravedlnosti byli proslaveni jako svatí: sv. Basil Veliký, sv. Řehoř Theolog, ct. Maxim Vyznavač, ct. Josef Volocký..., ale cožpak se dají všichni vyjmenovat? Zde je zapotřebí

50) Obecnost, sborovost. Znamená to, že jedna Církev Kristova je otevřena všem lidem (není výlučným společenstvím určité rasy, národa nebo jinak předurčených lidí) a že se jediná Církev Páně rozprostírá po celém světě (není vázána na jedno místo, nemá žádné pozemské řídicí centrum); další význam toho slova označuje, že žádný člověk není nad Církví nebo vládcem Církve, nýbrž všichni jsou si dle pravidla všeobecného kněžství jako bratři a sestry rovni v Kristu; všichni pokřtění a myrem pomazaní nesou odpovědnost za Církev – zvláště ve střežení neporušenosti svaté víry.

připomenout, že v boji za čistotu víry svatí Otcové sami horlivě zachovávali Boží přikázání.

Ponížené podřizování se jakékoliv moci je příjemné tomu, kdo se nijak nenechá zvábit životem podle (Božího) Slova. Neboť cesta vyznavačství, i kdyby byla někde vystlána růžemi, přesto je taková, že po: „Hosanna...“ nevyhnutelně zazní: „Ukřižuj, ukřižuj ho.“ Tato nepříjemnost bude také důvodem pro sebeospravedlnění a pro přijetí antikrista. Vědomosti lidé sice mají, ale jejich rozum je otupen hříchy. Že prý: každá vláda je od Boha, a tak se podřídíme i antikristu, co naděláš? A ještě dodají, že vše je vůle Boží. Proto se říká, že bezbožník usedne (na místo Boží) v každém chrámu, a ani slovo o tom, kdo v něm konal služby před tím. Vzpomeň si na příklad velikého starce (Serafima), sarovského divotvorce, kolik měl ikon – jednu, a knih – deset, a získal velkou slávu; ne však od lidí, nýbrž od Boha. Nyní pak mají všichni doma ikonostasy, plné police knih, ale jejich skutky nejsou rozumné! Všichni slyší, jenže málokdo vnímá, otče.«

„Ach, cože?“ pomyslel jsem si, „kámen vržený do mé zahrady!, jakou jen radost mi přináší knihovna z s půldruhým tisícem svazků!“

»Ještě jednou ti opakuji, že ne rozhovory o spáse, ale skutky ke spáse jsou nutné nyní i pak, než bude pozdě. Doba ospravedlnování uplynula, pokud někdy vůbec byla. Vše musí být podřizováno pouze spáse. Hospodin nám dal klidné období, abychom dostali rozum a pro slyšení slova Božího a — co je nejdůležitější — pro možnost získat blahodát Boží před strašnými roky. Někdo tento čas využije k dobru, a jiný – aby se honil za svými chťiči (žádostmi). První budou mít zisk, a ti druzí i to, co měli, promrhají! Jak je řečeno (*v evangeliu*), tomu, který má, bude přidáno, ale od toho, kdo nemá, – bude odňato (i to málo, co měl). Bdi!«

Tím se naše beseda skončila. Ještě několikrát jsem navštívil starce. S láskou mě učil, mnoho vyprávěl o svém dětství, ale vše toto již bylo osobní, tj. týkalo se speciálně mě a mojí rodiny. Všeobecných otázek spásy se v tomto posledním období již nedotýkal.

Poslední setkání

Po nedělní bohoslužbě ke mně přišla neznámá žena a řekla, že mě očekává otec Antonij. Bez otálení. Po službě byly ještě treby⁵¹, očekávali mě farníci s otázkami, zkrátka – odejít nebylo možno.

Přibližně za dvě hodiny jsem vyrazil k domu starce. V ústrety mi ihned vyšlo několik lidí s velmi rozrušenými tvářemi, otcí Antoniovi bylo zjevně špatně. Zavedli mě do jeho kelie, ve které bylo několik staříčkových kněží, někteří byli z „bí-lých“⁵², ale několik bylo mnišských. Podle všeho starce pomazá- vali olejem nemocných⁵³ a dávali mu přijímat svaté Dary.

Báťuška mě poznal, usmál se a řekl: „Stále omítáš, otče? Šlo o to, že jsem se v té době zabýval omítáním a zdobením chrámu.

„Jistěže ne, otče,“ odvětil jsem, „služba, treby.“

Sotva znatelným pohnutím ruky mě pozval, abych si k ně- mu přisedl vedle postele. Otcové se rozestoupili a začali přechá- zet do vzdálenějšího koutu, kde byl stůl, aby nepřekáželi v roz- hovoru.

„Nu tak, drahý, povolává mě k sobě Pán. Toto je naše poslední setkání na zemi. Otče Alexandře, myslím, že neodmít- neš staříka, odsluž panychidu za pokoj mé duše v mojí domovní kapli. Ukážou ti kde. Budeš-li chtít, řekl jsem to lidem, posluž i liturgii, ale jen jestli ty sám budeš chtít,“ zopakoval.

„Otče Antoniji,“ hrdlo se mi sevřelo, „co to má znamenat?, to se nemůže stát!“ Myšlenka na možnost rozloučení se starcem mi byla prostě protivná. Sotva jsem jen zakusil veškerou slad- kost duchovního vedení, tak je ztrácím.

51) Panychidy, pobožnosti za uzdravení apod.

52) Bílé duchovenstvo – ženaté; černé duchovenstvo – mnišské

53) Soborovali – svatá Tajina svěcení oleje a pomazání nemocných; spojuje se s přijímáním svatých Darů – Těla a Krve Kristovy.

„Otče, oba jsme lidem nesli tu hlavní skutečnost podnebeského světa, tj. že zrozený hřích rodí smrt. A také to, že tuto smrt zničil Spasitel. Tak, co bys tedy chtěl, drahý otče? Smrt, to není nic, co by mělo vlastní existenci, odpusť, smrt je v podstatě „přídavné jméno“, adjektivum k hříšnému životu. My všichni jsme děti Nebeského Otce, zrození nikoliv ke smrti, ale k věčnosti! Kvůli čemu se trápíš, duše má, za vše sláva Bohu!“

Za několik dní jsem sloužil liturgii v domácí kapli otce Antonije. Duše se chvěla – hle, antimins – ještě nikolajevský⁵⁴, ona stříbrná eucharistická souprava, víno. Ne, nebyl to „Kagor“, ale víno pro eucharistii zasláné z Athosu. Otec Antonij se stavěl zcela odmítavě ke službě na kagoru a nikoliv bez důvodu jej považoval za nevyhovující požadavkům *Izvěstija učitel'nago*⁵⁵.

Pak panychida na hrobě. „Se svatými upokoj...“

Vydavatelská verze, ze které byl překlad pořízen, je oproti dalším vydáním mírně (nepodstatně) zkrácena.

Poznámky zařazené do textu v závorkách a sázené kursivou pocházejí od překladatelů; stejně tak i poznámky dole.

54) Tj. z doby panování cara Nikolaje

55) Poučení pro kněze ohledně vykonávání bohoslužeb (součást služebníku). Ruský Kagor, který se tam běžně používá pro liturgické potřeby, podle některých nevyhovuje požadavkům kladeným na liturgické víno.

**Vydala BPM
pro vnitřní potřebu
2003**